

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Cultuurvisie 2025-2028 Cultuur voor en door iedereen

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 10-09-2024
Notanummer	: 2024-713
Datum	: 10-09-2024
Programma	: 10b - Kunst, cultuur en erfgoed
Portefeuillehouder	: Wethouder Duursma,
Bijlage(n)	: Cultuurnota 2025-2028 versie college 10 september bij raadsvoorstel.docx, Memo BW Financien bijlage bij Cultuurvisie.docx, Persbericht Cultuurvisie.docx, Voorbeelden kaders cultuurvisie (best practices).docx

Parafering

28-08-2024: Programmamanager Kunst, cultuur en erfgoed28-08-2024: Wethouder

Agendering

- * 30-08-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur
- * 29-08-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris
- * 06-09-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

10-09-2024

B & W d.d.: 10-09-2024

Besluit

1. De raad voor te stellen de cultuurvisie 2025-2028 vast te stellen
2. Het raadsvoorstel en het ontwerp-raadsbesluit vast te stellen
3. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken met uitzondering van de bijgevoegde memo financiën

Inleiding

Vanaf 2025 gaat een nieuwe cultuurplanperiode van start en met de cultuurvisie 'Cultuur voor en door iedereen' brengen we nadere focus aan in het cultuurbeleid van de gemeente Deventer voor de periode 2025-2028. Voor deze cultuurvisie is het Cultureel Perspectief 2020-2030 geactualiseerd. Het omvat de visie en ambities voor kunst, cultuur en erfgoed naar 2030. Om de ambities uit het Cultureel Perspectief Deventer 2030 te kunnen bereiken, brengen we focus aan. Deze staat in nauwe relatie tot het bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen' en hebben we vormgegeven in drie pijlers.

Tussen deze pijlers staan geen schotten en de pijlers kennen een onderlinge synergie. Tegelijkertijd bieden ze ons een handvat om onze ambities te kunnen realiseren.

De pijlers waar we ons in de komende periode op willen richten zijn:

De thema's waaraan in de periode 2025-2028 extra aandacht wordt gegeven binnen deze pijler zijn Cultuureducatie en -participatie; Cultuur en gezond leven makkelijker maken; Deventer Boekenstad Leest!; Podiumkunsten onder één dak.

Cultuur is heel belangrijk in het bieden van gelijke kansen voor iedereen, daarom kiezen we voor een focus op 'Cultuur voor en door iedereen'. Cultuur activeert mensen en brengt mensen samen. Door het cultuurbeleid te verbinden aan opgaven in het sociaal domein en het vooral in de wijken en dicht bij de mensen te organiseren, investeren we in het welzijn en welbevinden van de inwoners en in de samenhang in de wijken, de dorpen en in de stad. Meer cultuuraanbod op scholen moet ertoe leiden dat meer kinderen sneller met kunst en cultuur in aanraking komen. Alle bewoners van Deventer moeten zich kunnen herkennen in het cultuuraanbod en daar ook aan mee kunnen doen. En of dat nu als maker of bezoeker is, als professional of amateur, cultuur is voor en door iedereen.

Geworteld in stad en land

De thema's waaraan in de periode 2025-2028 extra aandacht wordt gegeven binnen deze pijler zijn Een erfgoedrijke Toekomst, Kunst in de Openbare Ruimte en Evenementen.

'Geworteld in stad en land' vertelt het verhaal van Deventer door middel van historisch erfgoed en mooie tradities, onderdeel van de eigen Deventer identiteit. Inwoners en bezoekers van Deventer, de wijken en de dorpen worden meegenomen in dat verhaal door uitingen van kunst en cultuur, ook in de openbare ruimte. Het maakt Deventer een aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en om een bezoek aan te brengen en je te laten inspireren door die verhalen, die zorgen voor verbinding. Daar horen bij deze tijd passende evenementen bij die verschillende doelgroepen aanspreken. Daar hoort gezichtsbepalende kunst in de openbare ruimte bij en daar hoort een goed evenwicht bij tussen behoud van erfgoed en ruimte voor ontwikkeling.

Een evenwichtig Ecosysteem

De thema's waaraan in de periode 2025-2028 extra aandacht wordt gegeven binnen deze pijler zijn Ruimte voor makers en maken en atelierbeleid, Talentontwikkeling en Creativiteit, Toepassing van de codes.

Voor de uitvoering van de thema's moet ruimte worden geboden. Dat doen we door het creëren van 'Een evenwichtig Ecosysteem'. Daarmee bedoelen we de wissel- en samenwerking tussen culturele instellingen en makers, de dynamiek binnen de hele sector, zorgen dat er ruimte is voor (nieuw) talent en de plekken waar kunst en cultuur worden gemaakt. Een infrastructuur waarin kunst en cultuur tot volle wasdom kunnen komen. Een volwaardige plek binnen de beschikbare ruimte in relatie tot andere ruimtelijke opgaven. Ook dat krijgt serieuze aandacht in het cultuurbeleid 2025 – 2028.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Voor Deventer is het onze ambitie om als de authentieke, eigenwijze en altijd vernieuwende Hanzestad die we zijn, in 2030 de meest aantrekkelijke woonstad van Nederland voor te worden. Met de omschreven ambities op het gebied van Kunst, Cultuur en Erfgoed voor de periode 2025-2028 dragen we bij aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt. Het beleid draagt bij aan het vergroten van de maatschappelijke betekenis van Kunst, Cultuur en Erfgoed door het te verbinden aan andere maatschappelijke domeinen en partijen binnen én buiten het cultuurveld.

Het vergroten van de weerbaarheid van onze culturele instellingen en makers door in overleg tussen de gemeente Deventer en de culturele sector afspraken te maken over het beoogde ambitieniveau en het sturen op een gezonde exploitatie. Alleen in een evenwichtig cultureel ecosysteem is het mogelijk om de intrinsieke waarde van kunst en cultuur te behouden.

Kader

- * Bestuursakkoord 2022-2026, Dichtbij, Betrokken en Bevlogen
- * Cultuurvisie Boeien en Bloeien 2019-2024
- * Raadsmededeling Uitgangspunten Cultuurvisie 2025-2028 (nr. 2023-809)
- * Raadsmededeling Planning Cultuurvisie 2025-2028 (nr. 2024-600)
- * Programmabegroting 2024 programma Kunst, Cultuur en Erfgoed
- * Omgevingsvisie (2019)

Betrokken partijen en participatie

De cultuurvisie is het resultaat van diverse bijeenkomsten, gesprekken en ontmoetingen. Culturele- en erfgoedpartijen uit de stad en mensen vanuit de gemeente hebben inbreng geleverd. Daarnaast zijn we in diverse domeinen in gesprek gegaan met specifieke doelgroepen, zoals jonge makers. We hebben ook onze eigen ambities voor de stad meegenomen, verwoord in het bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen' (2022-2026). Het Cultureel Perspectief en de conceptteksten van de pijlers zijn voorgelegd aan het culturele veld. De opbrengst van deze bijeenkomst is opgenomen als bijlage in de cultuurvisie, evenals een overzicht van de gesprekspartners die input hebben gegeven op de cultuurvisie. De opbrengst van de bijeenkomst met het culturele veld waarin de uitvoering centraal stond, wordt toegevoegd aan de Uitvoeringsagenda 2025-2028. Deze zal worden opgesteld na instemming van de raad met Cultuurvisie 2025-208.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Voor

1. Door focus aan te brengen in de pijlers en bijbehorende thema's kiezen we gericht waar in de periode 2025-2028 extra inzet voor nodig is. Daarmee sluit het beleid op het gebied van Kunst, Cultuur en Erfgoed zo optimaal mogelijk aan bij het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken en Bevlogen en de keuzes die college en raad gemaakt hebben.
2. Door de focus op Cultuur voor en door iedereen en aan te sluiten bij thema's binnen het maatschappelijk domein worden de kansen op co-financiering vanuit dit domein vergroot.
3. Met het vaststellen van de Cultuurvisie wordt een meerjarig perspectief en daarmee zekerheid geboden aan de culturele en erfgoedpartners die van belang zijn om de geformuleerde ambities te realiseren.
4. Met het vaststellen van de Cultuurvisie sluiten we als gemeente aan bij de systematiek van de vierjaren cyclus van de provincie en rijk en genereren daarmee optimale kansen voor co-financiering door deze overheden.

Tegen

1. De aangebrachte focus betekent dat niet alle ambities zoals deze door het culturele veld zijn geformuleerd aandacht of financiële middelen van de gemeente Deventer zullen krijgen en daardoor niet gerealiseerd kunnen

worden.

2. Door uit te gaan van gelijkblijvend budget staat een aantal geformuleerde ambities op het gebied van bijvoorbeeld het atelierbeleid en erfgoededucatie onder druk wat effect heeft op de mate waarin ze gerealiseerd kunnen worden.

3. Door het niet verhogen van de budgetsubsidies aan instellingen -niet zijnde de jaarlijkse indexatie- zal een aantal instellingen de ambities naar beneden moeten bijstellen.

Financiële consequenties en dekking

Het huidige perspectief van de gemeentelijke financiën voor de periode 2025-2028 is zorgwekkend. De rijksoverheid verandert per 2026 de financieringsystematiek richting gemeenten waardoor de inkomsten voor gemeenten vanuit bijdragen van het rijk sterk afnemen. Vooralsnog wordt daarom voor deze cultuurvisie uitgegaan dat een stijging van het budget voor het programma Kunst, cultuur en erfgoed helaas niet mogelijk is.

De huidige beschikbare begroting voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed is in totaal € 31.064.446 (peiljaar 2024). Dit budget is grofweg onder te verdelen in subsidies, cultureel vastgoed en overige begrotingsposten. Het grootste deel van het budget wordt ingezet voor het verlenen van subsidies, hetzij als budget- of meerjarige subsidie aan een culturele instelling óf voor een culturele activiteit in de vorm van een programmasubsidie. De overige begrotingsposten betreffen monumentenzorg, ambtelijke capaciteit en overige kosten.

Indien zich een positiever financieel perspectief aandient, dan zullen eventuele extra middelen voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed ingezet worden voor de focusgebieden die in deze cultuurvisie staan omschreven in de pijlers. Want voor een aantal ambities geldt dat de mate waarin deze gerealiseerd kunnen worden beperkt is bij gelijkblijvend budget.

In de Uitvoeringsagenda 2025-2028 wordt een overzicht opgenomen van de budgetsubsidies aan instellingen.

Openbaarmaking en communicatie

Na instemming wordt de cultuurvisie 2025-2028 in opgemaakte vorm doorgezet naar de raad ter vaststelling. De cultuurvisie wordt daarmee openbaar.

Aanpak en uitvoering

Na vaststelling door de raad wordt de uitvoeringsagenda 2025-2028 opgesteld en aan het college en de raad aangeboden.

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Cultuurvisie 2025-2028 Cultuur voor en door iedereen
Portefeuillehouder : Wethouder Duursma,
Voorstelnummer : 2024-713
Datum B en W besluit : 10-09-2024
Team : DEV-BLD-R

Inleiding

Vanaf 2025 gaat een nieuwe cultuurplanperiode van start en met de cultuurvisie 'Cultuur voor en door iedereen' brengen we nadere focus aan in het cultuurbeleid van de gemeente Deventer voor de periode 2025-2028. Voor deze cultuurvisie is het Cultureel Perspectief 2020-2030 geactualiseerd. Het omvat de visie en ambities voor kunst, cultuur en erfgoed naar 2030.

Raadsvoorstel

De Cultuurvisie 'Cultuur voor en door iedereen' 2025-2028 vast te stellen.

Kern raadsvoorstel

Om de ambities uit het Cultureel Perspectief Deventer 2030 te kunnen bereiken, brengen we focus aan. Deze staat in nauwe relatie tot het bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen' en hebben we vormgegeven in drie pijlers. Tussen deze pijlers staan geen schotten en de pijlers kennen een onderlinge synergie. Tegelijkertijd bieden ze ons een handvat om onze ambities te kunnen realiseren.

De pijlers waar we ons in de komende periode op willen richten zijn:

Cultuur voor en door iedereen

De thema's waaraan in de periode 2025-2028 extra aandacht wordt gegeven binnen deze pijler zijn Cultuureducatie en -participatie; Cultuur en gezond leven makkelijker maken; Deventer Boekenstad Leest; Podiumkunsten onder één dak.

Cultuur is heel belangrijk in het bieden van gelijke kansen voor iedereen, daarom kiezen we voor een focus op 'Cultuur voor en door iedereen'. Cultuur activeert mensen en brengt mensen samen. Door het cultuurbeleid te verbinden aan opgaven in het sociaal domein en het vooral in de wijken en dicht bij de mensen te organiseren, investeren we in het welzijn en welbevinden van de inwoners en in de samenhang in de wijken, de dorpen en in de stad. Meer cultuuraanbod op scholen moet ertoe leiden dat meer kinderen sneller met kunst en cultuur in aanraking komen. Alle bewoners van Deventer moeten zich kunnen herkennen in het cultuuraanbod en daar ook aan mee kunnen doen. En of dat nu als maker of bezoeker is, als professional of amateur, cultuur is voor en door iedereen.

Geworteld in stad en land

De thema's waaraan in de periode 2025-2028 extra aandacht wordt gegeven binnen deze pijler zijn Een erfgoedrijke Toekomst, Kunst in de Openbare Ruimte en Evenementen.

'Geworteld in stad en land' vertelt het verhaal van Deventer door middel van historisch erfgoed en mooie tradities, onderdeel van de eigen Deventer identiteit. Inwoners en bezoekers van Deventer, de wijken en de dorpen worden meegenomen in dat verhaal door uitingen van kunst en cultuur, ook in de openbare ruimte. Het maakt Deventer een aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en om een bezoek aan te brengen en je te laten inspireren door die verhalen, die zorgen voor verbinding. Daar horen bij deze tijd passende evenementen bij die verschillende doelgroepen aanspreken. Daar hoort gezichtsbepalende kunst in de openbare ruimte bij en daar hoort een goed evenwicht bij tussen behoud van erfgoed en ruimte voor ontwikkeling.

Een evenwichtig Ecosysteem

De thema's waaraan in de periode 2025-2028 extra aandacht wordt gegeven binnen deze pijler zijn Ruimte voor makers en maken en atelierbeleid, Talentontwikkeling en Creativiteit, Toepassing van de codes.

Voor de uitvoering van de thema's moet ruimte worden geboden. Dat doen we door het creëren van 'Een evenwichtig Ecosysteem'. Daarmee bedoelen we de wissel- en samenwerking tussen culturele instellingen en makers, de dynamiek binnen de hele sector, zorgen dat er ruimte is voor (nieuw) talent en de plekken waar kunst en cultuur worden gemaakt. Een infrastructuur waarin kunst en cultuur tot volle wasdom kunnen komen. Een volwaardige plek binnen de beschikbare ruimte in relatie tot andere ruimtelijke opgaven. Ook dat krijgt serieuze aandacht in het cultuurbeleid 2025 – 2028.

Beoogd resultaat

Voor Deventer is het onze ambitie om als de authentieke, eigenwijze en altijd vernieuwende Hanzestad die we zijn, in 2030 de meest aantrekkelijke woonstad van Nederland te worden. Met de omschreven ambities op het gebied van Kunst, Cultuur en Erfgoed voor de periode 2025-2028 dragen we bij aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt. Het beleid draagt bij aan het vergroten van de maatschappelijke betekenis van Kunst, Cultuur en Erfgoed door het te verbinden aan andere maatschappelijke domeinen en partijen binnen én buiten het cultuurveld.

Het vergroten van de weerbaarheid van onze culturele instellingen en makers door in overleg tussen de gemeente Deventer en de culturele sector afspraken te maken over het beoogde ambitieniveau en het sturen op een gezonde exploitatie. Alleen in een evenwichtig cultureel ecosysteem is het mogelijk om de intrinsieke waarde van kunst en cultuur te behouden.

Kader

- * Bestuursakkoord 2022-2026, Dichtbij, Betrokken en Bevlogen
- * Cultuurvisie Boeien en Bloeien 2019-2024
- * Raadsmededeling Uitgangspunten Cultuurvisie 2025-2028 (nr. 2023-809)
- * Raadsmededeling Planning Cultuurvisie 2025-2028 (nr. 2024-600)
- * Programmabegroting 2024 programma Kunst, Cultuur en Erfgoed
- * Omgevingsvisie (2019)

Argumenten ten behoeve van de raad

Voor

1. Door focus aan te brengen in de pijlers en bijbehorende thema's kiezen we gericht waar in de periode 2025-2028 extra inzet voor nodig is. Daarmee sluit het beleid op het gebied van Kunst, Cultuur en Erfgoed zo optimaal mogelijk aan bij het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken en Bevlogen en de keuzes die college en raad gemaakt hebben.
2. Door de focus op Cultuur voor en door iedereen en aan te sluiten bij thema's binnen het maatschappelijk domein worden de kansen op co-financiering vanuit dit domein vergroot.
3. Met het vaststellen van de Cultuurvisie wordt een meerjarig perspectief en daarmee zekerheid geboden aan de culturele en erfgoedpartners die van belang zijn om de geformuleerde ambities te realiseren.
4. Met het vaststellen van de Cultuurvisie sluiten we als gemeente aan bij de systematiek van de vierjaren cyclus van de provincie en rijk en genereren daarmee optimale kansen voor co-financiering door deze overheden.

Tegen

1. De aangebrachte focus betekent dat niet alle ambities zoals deze door het culturele veld zijn geformuleerd aandacht of financiële middelen van de gemeente Deventer zullen krijgen en daardoor niet gerealiseerd kunnen worden.
2. Door uit te gaan van gelijkblijvend budget staat een aantal geformuleerde ambities op het gebied van bijvoorbeeld het atelierbeleid en erfgoededucatie onder druk wat effect heeft op de mate waarin ze gerealiseerd kunnen worden.
3. Door het niet verhogen van de budgetsubsidies aan instellingen -niet zijnde de jaarlijkse indexatie- zal een aantal instellingen de ambities naar beneden moeten bijstellen.

Betrokken partijen en participatie

De cultuurvisie is het resultaat van diverse bijeenkomsten, gesprekken en ontmoetingen. Culturele- en erfgoedpartijen uit de stad en mensen vanuit de gemeente hebben inbreng geleverd. Daarnaast zijn we in diverse domeinen in gesprek gegaan met specifieke doelgroepen, zoals jonge makers. We hebben ook onze eigen ambities voor de stad meegenomen, verwoord in het bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen' (2022-2026).

Het Cultureel Perspectief en de conceptteksten van de pijlers zijn voorgelegd aan het culturele veld. De opbrengst van deze bijeenkomst is opgenomen als bijlage in de cultuurvisie, evenals een overzicht van de gesprekspartners die input hebben gegeven op de cultuurvisie. De opbrengst van de bijeenkomst met het culturele veld waarin de uitvoering centraal stond, wordt toegevoegd aan de Uitvoeringsagenda 2025-2028. Deze zal worden opgesteld na instemming van de raad met Cultuurvisie 2025-2028.

Financiële consequenties

Het huidige perspectief van de gemeentelijke financiën voor de periode 2025-2028 is zorgwekkend. De rijksoverheid verandert per 2026 de financieringssysteem richting gemeenten waardoor de inkomsten voor gemeenten vanuit bijdragen van het rijk sterk afnemen. Vooral nog wordt daarom voor deze cultuurvisie uitgegaan dat een stijging van het budget voor het programma Kunst, cultuur en erfgoed helaas niet mogelijk is.

De huidige beschikbare begroting voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed is in totaal € 31.064.446 (peiljaar 2024). Dit budget is grofweg onder te verdelen in subsidies, cultureel vastgoed en overige begrotingsposten. Het grootste deel van het budget wordt ingezet voor het verlenen van subsidies, hetzij als budget- of meerjarige subsidie aan een culturele instelling óf voor een culturele activiteit in de vorm van een programmasubsidie. De overige begrotingsposten betreffen monumentenzorg, ambtelijke capaciteit en overige kosten.

Indien zich een positiever financieel perspectief aandient, dan zullen eventuele extra middelen voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed ingezet worden voor de focusgebieden die in deze cultuurvisie staan omschreven in de pijlers. Want voor een aantal ambities geldt dat de mate waarin deze gerealiseerd kunnen worden beperkt is bij gelijkblijvend budget.

In de Uitvoeringsagenda 2025-2028 wordt een overzicht opgenomen van de budgetsubsidies aan instellingen.

Betrokkenheid raad

Raadsleden zijn uitgenodigd voor de twee participatiesessies met de culturele en erfgoedinstanties, welke in april en juli 2024 hebben plaatsgevonden. Een aantal raadsleden heeft van deze uitnodiging gebruik gemaakt.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

J.P. Wassens

R.C. König

RAADSBESLUIT

Onderwerp : Cultuurvisie 2025-2028 Cultuur voor en door iedereen
Voorstelnummer : 2024-713
Raadstafel d.d. :
Raadsvergadering :

De raad van de gemeente Deventer,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10-09-2024, nummer 2024-713

BESLUIT

De Cultuurvisie 'Cultuur voor en door iedereen' 2025-2028 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
De raad voornoemd,
de griffier, de voorzitter,

A. Kerver

R.C. König

Cultuur voor en door iedereen

Cultuurvisie 2025-2028

Kunst, cultuur en erfgoed

Cultuur- visie 2025-2028

Deventer Boekenmarkt

>	Voorwoord: Wethouder Ilse Duursma	Pagina 3
>	Inleiding Kunst, cultuur en erfgoed in Deventer	Pagina 5
>	Cultureel Perspectief Deventer 2030	Pagina 9
>	Cultuur voor en door iedereen	Pagina 12
>	Geworteld in stad en land	Pagina 18
>	Een evenwichtig ecosysteem	Pagina 27
>	Inzet voor kunst, cultuur en erfgoed in relatie tot (hogere) overheden	Pagina 32
>	Deventer is een makerstad	Pagina 36
>	Financieel kader	Pagina 37
>	Bijlagen	Pagina 41

Wethouder
Ilse Duursma

Voor- woord

Voor en door iedereen

Een inclusieve samenleving met gelijke kansen voor iedereen. Dat klinkt net zo vanzelfsprekend als dat het ingewikkeld is. Immers, in een samenleving zijn er nu eenmaal verschillen in bijvoorbeeld interesse, in afkomst, in inkomen en in opleiding. De samenleving van de gemeente Deventer laat een grote verscheidenheid aan mensen zien. Dat maakt de gemeenschap rijk en mooi en zorgt op cultureel gebied voor een Deventer dynamiek die in het hele land en zelfs daarbuiten, zichtbaar is.

Cultuur is heel belangrijk in het bieden van gelijke kansen voor iedereen. En denkt u bij cultuur niet alleen aan bijvoorbeeld een toneelstuk voor de fijnproever, het gaat hier ook over volkscultuur zoals herdenkingen, paasvuren, carbidschieten, tentfeesten en koningsvieringen. Cultuur activeert mensen en brengt mensen samen. Door het cultuurbeleid te verbinden aan opgaven in het sociaal domein en het vooral in de wijken en dicht bij de mensen te organiseren, investeren we in het welzijn en welbevinden van de inwoners en in de samenhang in de wijken en in de stad. Meer cultuuraanbod op scholen moet ertoe leiden dat meer kinderen sneller met kunst en cultuur in aanraking komen. Alle bewoners van Deventer moeten zich kunnen herkennen in het cultuuraanbod en daar ook aan mee kunnen doen. En of dat nu als maker of bezoeker is, als professional of amateur, cultuur is voor en door iedereen.

Het zal duidelijk zijn, 'Cultuur, voor en door iedereen' is het overkoepelende thema van het cultuurbeleid 2025 - 2028. Daarnaast hebben we gekozen voor de thema's 'Geworteld in stad en land' en 'Een evenwichtig ecosysteem'.

“

Alle bewoners van Deventer moeten zich kunnen herkennen in het cultuuraanbod en daar ook aan mee kunnen doen

”

'Geworteld in stad en land' vertelt het verhaal van Deventer, door middel van historisch erfgoed en mooie tradities, onderdeel van de eigen Deventer identiteit. Inwoners en bezoekers van Deventer worden meegenomen in dat verhaal door uitingen van kunst en cultuur, ook in de openbare ruimte. Het maakt Deventer een aantrekkelijke stad om te wonen, te werken en om een bezoek aan te brengen en je te laten inspireren door die verhalen, die zorgen voor verbinding. Daar horen bij deze tijd passende evenementen bij die verschillende doelgroepen aanspreken. Daar hoort gezichtsbepalende kunst in de openbare ruimte bij en daar hoort een goed evenwicht bij tussen behoud van erfgoed en ruimte voor ontwikkeling.

Voor de uitvoering van de thema's moet ruimte worden geboden. Dat doen we door het creëren van 'Een evenwichtig ecosysteem'. Daarmee bedoelen we de wissel- en samenwerking tussen culturele instellingen en makers, de dynamiek binnen de hele sector, zorgen dat er ruimte is voor (nieuw) talent en de plekken waar kunst en cultuur wordt gemaakt. Een infrastructuur waarin kunst en cultuur tot volle wasdom kunnen komen. Een volwaardige plek binnen de beschikbare ruimte in relatie tot andere ruimtelijke opgaven. Ook dat krijgt serieuze aandacht in het cultuurbeleid 2025 - 2028.

Voor en door iedereen betekent dat we dit voorliggende cultuurbeleid samen met verschillende partijen uit de Deventer samenleving hebben opgesteld. Zij verdienen voor hun deelname grote waardering, maar ook voor hun open mind, hun reflectie en feedback, verder denken dan alleen het eigen belang en het Deventer belang vooropstellen. Ik prijs mij gelukkig met deze partners die ons ook gaan helpen in de uitvoering van het beleid. Kennis, creativiteit, nieuwsgierigheid en het vermogen om oplossingen te bedenken zijn in mijn ogen ruim voorradig in Deventer. Het is aan ons allemaal om dat aanwezige potentieel aan te boren, zodat iedere inwoner van Deventer de kans krijgt die hij of zij verdient.

Ilse Duursma, wethouder Kunst, Cultuur en Erfgoed

“

'Geworteld in stad en land' vertelt het verhaal van Deventer, door middel van historisch erfgoed en mooie tradities, onderdeel van de eigen Deventer identiteit.

”

Kunst, cultuur en erfgoed in Deventer

Kunst, cultuur en erfgoed maken van Deventer een aantrekkelijke en vitale gemeente om te wonen, te werken én te verblijven. Cultuur draagt bij aan de identiteit en aantrekkingskracht van de stad, aan onze economie en aan onze maatschappij. Onze organisaties, bewoners en creatieve makers zorgen voor een rijk cultuuraanbod en maken van Deventer een authentieke, eigenwijze en vernieuwende Hanzestad. Cultuur is voor iedereen. Het is belangrijk dat alle inwoners van de gemeente Deventer zich kunnen herkennen in het cultuuraanbod en kunnen meedoen. Bijvoorbeeld als bezoeker van een tentoonstelling, voorstelling, optreden of bibliotheek of als amateurspeler bij een toneelvereniging.

Boeien en Bloeien

Met de cultuurvisie 2019-2024 'Boeien en Bloeien' zijn belangrijke ontwikkelingen in gang gezet in het cultuurbeleid van de gemeente Deventer. De introductie van programmalijnen heeft bijgedragen aan het stimuleren van samenhang binnen de vijf Deventer programma's Podiumkunsten en evenementen; Beeldende kunst; Erfgoed; Taal, literatuur & media; Educatie & Participatie. Een programmalijn is een dynamisch geheel waarbinnen activiteiten niet geïsoleerd en los van elkaar bestaan, maar waar onderlinge verbanden zijn en waar veelvuldig wordt samengewerkt, zowel binnen de programmalijnen als daaroverheen.

“
Het is belangrijk dat alle inwoners van de gemeente Deventer zich kunnen herkennen in het cultuuraanbod en kunnen meedoen.
”

Naast de introductie van deze programmalijnen is met de herijking van de subsidieverlening ruimte gecreëerd voor vernieuwing terwijl tegelijkertijd continuïteit is geboden aan een aantal instellingen die binnen een programmalijn een belangrijke functie vervullen. Met de cultuurvisie ‘Boeien en Bloeien’ is gekozen voor een brede benadering in het behouden en versterken van het gevarieerde kunst- en cultuur- en erfgoedlandschap voor de inwoners van en bezoekers aan Deventer, het mooie historische centrum, de Deventer wijken en dorpen.

Aan de cultuurvisie ‘Boeien en Bloeien’ is het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024 gekoppeld. Hierin staat ook het Cultureel Perspectief 2030 met de ambities die op lange termijn een perspectief bieden op het gewenste culturele profiel voor de gemeente Deventer.

Bij de samenstelling van de cultuurvisie 2019-2024 was er nog geen enkel zicht op de effecten van de wereldwijde pandemie, veroorzaakt door het Coronavirus Covid-19 met ingrijpende effecten op de samenleving in zijn geheel en de culturele sector in het bijzonder. De langdurige sluiting van onze cultuurhuizen, het ontbreken van grootschalige evenementen en de onmogelijkheid voor onze inwoners om samen muziek te maken of acteren heeft niet alleen invloed op de sector zelf gehad maar ook op het welzijn van onze inwoners. Gelukkig blijkt de culturele sector innovatief en veerkrachtig en heeft het publiek de weg naar de evenementen, theaters en musea teruggevonden. Toch is van volledig herstel nog geen sprake. De enorme prijsstijgingen als gevolg van onder andere Covid-19, maar ook de geopolitieke situatie en de energiecrisis maken dat de sector kwetsbaar is en dat de exploitatie van culturele instellingen en de arbeidsmarktpositie van makers nog steeds onder druk staan.

Cultuur voor en door iedereen

Vanaf 2025 gaat een nieuwe cultuurplanperiode van start waarbij we voortbouwen op het cultuurbeleid zoals dat in de Cultuurvisie 2019-2024 Boeien en Bloeien is ingezet. Met de cultuurvisie ‘Cultuur voor en door iedereen’ brengen we nadere focus aan in het cultuurbeleid van de gemeente Deventer voor de periode 2025-2028. Voor deze cultuurvisie is het Cultureel Perspectief 2020-2030 geactualiseerd. Het omvat de visie en ambities voor kunst, cultuur en erfgoed naar 2030. Om de ambities uit het Cultureel Perspectief Deventer 2030 te kunnen bereiken, willen we focus aanbrengen. Deze focus staat in nauwe relatie tot het bestuursakkoord ‘Dichtbij, Betrokken & Bevlogen’ en hebben we vormgegeven in drie pijlers. Tussen deze pijlers staan geen schotten en de pijlers kennen een onderlinge synergie. Tegelijkertijd bieden ze ons een handvat om onze ambities - de onderwerpen waarop we extra focus leggen - te kunnen realiseren.

De pijlers waar we ons in de komende periode op willen richten zijn:

- Cultuur voor en door iedereen
- Geworteld in stad en land
- Een evenwichtig ecosysteem

Evaluatie en onderzoek

Voorafgaand aan het samenstellen van deze cultuurvisie zijn in 2023 de Cultuurpeiling en een Rekenkameronderzoek uitgevoerd. Uit de Cultuurpeiling blijkt dat de algemene interesse in de gemeente Deventer in kunst en cultuur hoog is met een cijfer van 7,8. De interesse van jongeren (16 tot 35) is nog hoger met een cijfer van 8,1. Bijna alle respondenten (92%) onderstrepen het belang van kunst, cultuur

en erfgoed. Driekwart van de respondenten beoefent in hun vrije tijd culturele activiteiten of bezoekt culturele instellingen (musea, filmhuis of bibliotheek). Ook de evenementen in Deventer worden goed bezocht.

Uit het Rekenkameronderzoek blijkt dat de culturele basis in Deventer op orde is. Ons cultuuraanbod wordt zeer positief beoordeeld. Deventer heeft de hoogste cultuurinkomsten vergeleken met andere middelgrote gemeenten en de cultuurparticipatie van bewoners is hoog. Natuurlijk zijn er ook aandachtspunten, zoals de hoge cultuurlasten voor de uitgaven in vastgoed. Daarnaast kan de verbinding tussen visie en uitvoering beter. Wat betekent de visie voor de voorzieningen in de stad, in wijken en dorpen, voor creatieve makers, amateurkunstenaars en nieuwe talenten? We hebben de aanbevelingen van de Rekenkamer meegenomen in de cultuurvisie ‘Cultuur voor en door iedereen’.

De herijking van het subsidiebeleid, zoals dat als onderdeel van de Uitvoeringsagenda 2020-2024 heeft plaatsgevonden, is in 2023 geëvalueerd. De subsidieregeling Programmasubsidie Cultuur wordt hoog gewaardeerd vanwege de toegankelijkheid voor alle Deventenaren en alle kunstdisciplines en wordt dan ook voortgezet in de komende periode, met een aantal kleine aanpassingen. Met deze regeling kunnen culturele instellingen en makers subsidie ontvangen voor specifieke programma’s. Daarnaast ontvangt een aantal culturele instellingen in Deventer jaarlijks een budgetsubsidie. Vanaf

2026 zullen deze instellingen een meerjarensubsidie ontvangen voor de jaren 2026, 2027 en 2028.

“
**Uit de cultuurpeiling
 blijkt dat de algemene
 interesse in de gemeente
 Deventer in kunst en
 cultuur hoog is met een
 cijfer van 7,8**
 ”

Participatie

De cultuurvisie is het resultaat van diverse bijeenkomsten, gesprekken en ontmoetingen. Culturele en erfgoedpartijen uit de stad en deskundigen van de gemeente hebben inbreng geleverd. Daarnaast zijn we in diverse domeinen in gesprek gegaan met specifieke doelgroepen, zoals jonge makers. We hebben ook onze eigen ambities voor de stad meegenomen, verwoord in het bestuursakkoord ‘Dichtbij, Betrokken & Bevlogen’ (2022-2026). Het Cultureel Perspectief en de conceptteksten van de pijlers zijn voorgelegd aan het culturele veld. De opbrengst van deze bijeenkomst is opgenomen in de bijlagen. De opbrengst van de bijeenkomst met het culturele veld waarin de uitvoering centraal stond, wordt toegevoegd aan de Uitvoeringsagenda 2025-2028.

Het culturele veld in Deventer is divers, eigenzinnig en eigenwijs met autonome denkers en kritische geesten. Dat is zichtbaar in de programmering van de culturele instellingen, in de kunst en cultuur die door makers wordt gedeeld. Het draagt bij aan de identiteit van de stad, het is onderdeel van het DNA. Het klinkt uiteraard ook door in de feedback die we vanuit de partners op het nieuwe cultuurbeleid hebben gekregen. Want behalve ondersteuning horen we ook kritische noten. We nemen beiden ter harte en kiezen er soms toch voor om onze eigenwijze weg te gaan. Waarbij we richting geven en tegelijkertijd ruimte willen blijven bieden voor de dynamiek in de stad, in de wijken en dorpen. Zodat het kan blijven schuren, verwonderen, zodat de verbeelding geprikkeld blijft.

Leeswijzer

In het hoofdstuk Cultureel Perspectief 2030 beschrijven wij onze visie op cultuur, ons beleid krijgt vorm in de overige hoofdstukken. Soms spreken we van kunst, cultuur en erfgoed en soms spreken we alleen over kunst en/of cultuur. Essentieel is dat het voor ons gaat over de betekenis en waarde van kunst, cultuur en erfgoed voor Deventer in brede zin.

De (fysieke) instandhouding van en omgang met ruimtelijk erfgoed zijn wettelijke taken, geregeld in de Erfgoedwet en Omgevingswet. De ambities, opgaven en uitwerking van deze taken op het gebied van ruimtelijk erfgoed in relatie tot de opgaven in de fysieke leefomgeving betreffen het ruimtelijk domein en landen voor het grootste deel in de omgevingsvisie (2026) en de uitwerking van de overige kerninstrumenten uit de Omgevingswet en zijn geen onderdeel van de cultuurvisie.

In aansluiting op de Cultuurvisie 2025-2028 ‘Cultuur voor en door iedereen’ zal voor deze periode een Uitvoeringsagenda aan college en raad aangeboden worden, zo snel mogelijk nadat de raad deze visie heeft vastgesteld.

Cultureel Perspectief Deventer 2030

Het Cultureel Perspectief is onlosmakelijk verbonden met de vraag: wat voor gemeente willen we zijn? De unieke aantrekkingskracht van Deventer is de verbinding tussen historie en vernieuwing, tussen eigenwijze stedelijkheid en authentiek erfgoed, tussen ‘de grote stad in het klein’ en de weidse ommelanden.

Vanuit onze Omgevingsvisie zetten we in op het versterken van deze kwaliteiten voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Identiteit, verhalen en tradities zorgen voor verbinding. In Deventer lijkt erfgoed soms een vanzelfsprekendheid. Vooral de historische binnenstad is van oudsher een toeristische trekker en ook rivieren en landgoederenlandschap worden steeds meer ontdekt. Door het zichtbare verleden vertelt de stad zijn eigen verhaal en kunnen de bezoekers de geschiedenis ervaren. Dit verhaal willen we nog breder etaleren. Voor Deventer is het onze ambitie om als de authentieke, eigenwijze en altijd vernieuwende Hanzestad die we zijn, in 2030 de meest aantrekkelijke woonstad van Nederland te worden. Een stad die kansen biedt aan ondernemende en vernieuwende bedrijven, ingenieurs, informatiespecialisten, studenten en andere jonge talenten, bedenkers en makers. Aan mensen die zich bezighouden met ambacht, architectuur, design, media, kunst en cultuur, duurzaamheid, technologische ontwikkelingen en kennis, vanuit werk dan wel in de vrije tijd. Dit is de doelgroep die we hard nodig hebben voor onze duurzame maak- en open informatiestad.

Deze focus betekent niet dat de andere inwoners en bezoekers buiten beeld raken. In Deventer werken we vanuit het principe van de ongedeelde samenleving, zoals gesteld in onze Omgevingsvisie. Een levendige, aantrekkelijke stad ontstaat als het voor iedereen goed wonen, werken en vertoeven is. Erfgoed speelt bewust én onbewust een onmisbare rol bij het gevoel van eigenheid dat mensen hebben bij een plek of gebied. Daarom heeft erfgoed voor veel mensen een eigen betekenis en neemt het in stad, dorpen en buitengebied een eigen rol in de sociale structuur in. Door die eigenheid speelt erfgoed op verschillende plaatsen en voor verschillende mensen een andere rol. Daarmee kan erfgoed net als cultuur een belangrijke inspiratie zijn bij de grote ruimtelijk opgaven die op ons afkomen zoals het realiseren van hoogwaardige en aantrekkelijke ruimte om te wonen of de verandering van het platteland.

Een gemengde bevolkingssamenstelling vraagt om een passend, gevarieerd en betaalbaar aanbod in woningen en voorzieningen. Dit betekent niet dat in elke buurt ook elk deel van de bevolking gelijk vertegenwoordigd moet zijn. Het betekent evenmin dat elke culturele voorziening op elk deel van de bevolking gericht moet zijn. Met kunst, cultuur en erfgoed voor iedereen dragen we bij aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt. We zoeken naar manieren om de maatschappelijke betekenis van het erfgoed en de cultuur te vergroten door ze te verbinden aan andere maatschappelijke domeinen en partijen binnen én buiten het cultuurveld. De culturele sector heeft als geheel de opgave innovatief én inclusief te zijn. We vragen aan de partners om gezamenlijk invulling te geven aan een breed palet van kunst, cultuur en erfgoed in Deventer.

Een belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren is de veerkracht, ofwel de wendbaarheid en weerbaarheid van eenieder in de samenleving om in te spelen op veranderingen en nieuwe uitdagingen. Kunst, cultuur en erfgoed kunnen de veerkracht van mensen en organisaties vergroten. Uit onderzoek blijkt dat deelname aan culturele activiteiten bijdraagt aan het vermogen te ontdekken, creatief te denken, problemen op te lossen en samen te werken. Tegelijk kan cultuur het inclusief noaberschap in de Deventer binnenstad, wijken en dorpen

bevorderen door verschillende mensen bij elkaar te brengen. Het is deze ontwikkeling die we richting 2030 willen ondersteunen: iedereen telt mee, iedereen doet mee in een veerkrachtig cultureel Deventer.

Veerkracht ontstaat als mensen, organisaties en overheden elkaar weten te vinden. Samen met de provincie Overijssel, de steden in de regio en het rijk, trekken we op om de huidige en toekomstige uitdagingen aan te gaan.

De kracht en aantrekkelijkheid van Deventer is het brede palet aan kunst, cultuur en erfgoed dat we te bieden hebben. Dat willen we koesteren en versterken. Cultuur is een katalysator in het realiseren van onze stedelijke ambitie voor Deventer 2030. We werken vanuit de cultuurvisie aan een stevig fundament voor de sector door middel van meerjarige afspraken, het stimuleren van nieuwe makers en flexibel cultureel aanbod en het bevorderen van samenwerking. We zetten ons in voor optimale benutting van het cultureel vastgoed en laten dit met de tijd en de behoefte meegroeien. Samenwerking is op al deze terreinen een noodzakelijke voorwaarde.

De weerbaarheid van onze culturele instellingen en makers vraagt de komende jaren aandacht. De effecten van Covid en de energiecrisis hebben nog steeds effect op de sector. De bezoekersaantallen zijn bij de meeste instellingen weer op het niveau van vóór Corona. En bijvoorbeeld bij onze evenementen en bij de podiumkunsten is zelfs een lichte stijging te zien. Maar voor veel instellingen en makers geldt dat de financiële reserves zijn ingezet en de kostenstijgingen in de sector hoger zijn dan gemiddeld. Dat maakt een toch al kwetsbare sector nog kwetsbaarder.

Het antwoord om deze kwetsbaarheid te verkleinen kan helaas niet gezocht worden in het verhogen van de subsidies die de gemeente Deventer beschikbaar kan stellen. De gemeentelijke financiën staan onder hoge druk door de toenemende decentralisatie van taken vanuit de rijksoverheid, die samengaat met grote uitdagingen op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie en bestaanszekerheid voor onze inwoners. Dit maakt dat bij het samenstellen van deze cultuurvisie is uitgegaan dat een verdere verhoging van het cultuurbudget vooralsnog niet mogelijk is.

Een consequentie hiervan is dat, in overleg tussen de gemeente Deventer en de culturele sector, afspraken gemaakt moeten worden hoe ambities bijgesteld kunnen worden zodat gestuurd kan blijven worden op een gezonde exploitatie. Alhoewel veroorzaakt door de financiële realiteit, zien wij ook de kans om samen kritisch te kijken naar de mogelijkheid die het ons tegelijkertijd biedt. Het is urgent om als maatschappij om te schakelen naar een duurzame inzet van materiële en immateriële middelen om zo de negatieve effecten van ons handelen te verkleinen en onze impact te vergroten. Ook vanuit kunst, cultuur en erfgoed is het onze ambitie om hieraan bij te dragen.

Cultuur voor en door iedereen

We willen in Deventer een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen, zichzelf kan ontplooiën en bijdragen aan de samenleving. Cultuur heeft een belangrijke rol en waarde bij het bevorderen van participatie: het activeert mensen en brengt mensen samen. Dat is goed voor het welzijn van mensen en voor de samenhang in de wijken, dorpen en in de stad.

Deventer Open Podium Popkoor KGC
Fotograaf: Peter Fleur

We vinden dat iedereen van cultuur moet kunnen genieten. Daarom verbinden we het cultuurbeleid aan opgaven in het sociaal domein en vooral in de wijken en dicht bij de inwoners. Dat zien we als een sociaal-maatschappelijke investering. En het verrijkt het culturele klimaat, bijvoorbeeld door het ontstaan van nieuwe, aansprekende uitingen van kunst en cultuur of doordat meer mensen culturele instellingen of evenementen bezoeken. Dat kan in de stad, maar zeker ook in de wijken en dorpen van Deventer.

Cultuur is voor iedereen. Het is belangrijk dat alle bewoners van de gemeente Deventer zich kunnen herkennen in het culturaanbod en kunnen meedoen. Bijvoorbeeld als bezoeker van een voorstelling, optreden of bibliotheek, of als amateurspeler bij een toneel- of muziekvereniging. In onze diverse samenleving streven we ernaar om meer inwoners met verschillende achtergronden te voorzien van passend cultureel aanbod. Een inclusieve samenleving met voor alle inwoners gelijke toegang tot kunst- en cultuurbeleving. Binnen de pijler 'Cultuur voor en door iedereen' zetten we de komende jaren extra in op cultuureducatie en -participatie, positieve gezondheid, leesbevordering en literatuur en podiumkunsten onder één dak.

Deventer Open Podium

Tijdens Deventer Open Podium kunnen de amateurkunstverenigingen uit Deventer een korte voorstelling op het podium geven. Koren, dansgroepen, orkesten en toneelgroepen laten zien wat zij in huis hebben. Deventer Open Podium is een mooi voorbeeld van waar amateurkunst in Deventer bij elkaar komt.

Cultuureducatie en -participatie

Goed cultuuronderwijs is belangrijk om van jongs af aan deelname aan cultuur te stimuleren. Ook voor kinderen en jongeren geldt dat cultuur maken of beleven, zowel op school als in de vrije tijd, goed is voor de gezondheid, het welzijn, persoonlijke ontwikkeling en burgerschapsvorming. Kinderen en jongeren zijn de cultuurdeelnemers én cultuurmakers van de toekomst en daarmee van groot belang voor een blijvend levendige cultuursector. Onder cultuureducatie verstaan we het maken en beleven van cultuur voor kinderen en jongeren tot en met 18 jaar, zowel op school als in de vrije tijd.

Cultuureducatie heeft een vaste plek in bestaande onderwijsprogramma's van scholen, met een doorlopende lijn in het onderwijsaanbod. Daarmee staat een stevige basis. Alle leerlingen in Deventer komen in aanraking met alle kunst disciplines en in de basis met het cultureel erfgoed in de gemeente. Momenteel zien we binnen cultuureducatie samenwerking op specifieke thema's. Verschillende partijen, instellingen en zzp'ers weten elkaar goed te vinden op productniveau. Hoewel we al veel bereikt hebben, blijven we streven naar verdere integratie van de rijke geschiedenis van Deventer in erfgoededucatie. Het verhaal van onze stad is uniek en verdient nog meer aandacht binnen cultuureducatie.

Deventer telt maar liefst 60 amateurkunstverenigingen.

Deze verenigingen zijn een bron van creativiteit, expressie en gemeenschapszin. We zien echter dat voor veel inwoners deelname aan een vereniging niet vanzelfsprekend is. Samen met deze verenigingen willen we inzetten op verbreding van deelname zodat ongeacht leeftijd of achtergrond inwoners geen drempels ervaren.

Cultuur zorgt ervoor dat mensen nieuwe inzichten verwerven en het wereldbeeld breder wordt.

Cultuuronderwijs maakt cultuur ook toegankelijk voor leerlingen die dit van huis uit minder meekrijgen. Alle kinderen en jongeren krijgen een gelijke kans om zo hun talent te ontwikkelen.

In een wereld waarin vaardigheden verder reiken dan puur technische kennis, is creativiteit, nieuwsgierigheid en het vermogen om oplossingen te bedenken en ideeën over te brengen of te verbeelden van cruciaal belang. Cultuur zorgt ervoor dat mensen nieuwe inzichten verwerven en het wereldbeeld breder wordt. In een tijd waarin polarisatie steeds normaler wordt, is het goed om met een open blik de wereld te blijven bekijken. Daarnaast zorgt cultuur maken en beleven voor verbondenheid. Samen muziek maken of het bezoeken van een voorstelling zijn voorbeelden van cultuurparticipatie. Ook volkscultuur verbindt en versterkt onze identiteit.

Onder volkscultuur verstaan we onder andere herdenkingen, paasvuren, carbidschieten, dorpsfeesten en koningsvieringen. Een andere uiting van volkscultuur is streektaal. Het Nedersaksisch is de taal van onze regio en zorgt voor verbondenheid met het verleden, waar we vandaan komen en wie we zijn.

We blijven sterk inzetten op cultuuronderwijs, zowel binnen als buiten de schoolmuren. Dit maakt cultuur toegankelijk voor leerlingen die dit van huis uit minder meekrijgen. Zo krijgen alle kinderen en jongeren een gelijke kans om hun talent te ontwikkelen. De intermediaire functie cultuureducatie is herijkt zodat ook erfgoededucatie stevig verankerd wordt én de verbinding tussen cultuureducatie binnen en buiten schooltijd is versterkt. We zetten in op een stevige samenwerking en er zijn innovatieve partnerschappen ontstaan tussen de amateurkunstverenigingen, het bedrijfsleven en andere lokale stakeholders. Er zijn gezamenlijke projecten, gedeelde faciliteiten en creatieve financieringsmodellen. Zo wordt de kracht van cultuur verder uitgebouwd, zelfs in deze uitdagende tijd.

Cultuur en gezond leven makkelijker maken

Cultuur is meer dan alleen kunst en creativiteit. Onderzoek heeft aangetoond dat actieve cultuurparticipatie een positieve invloed kan hebben op verschillende aspecten van ons welzijn. Hierbij valt te denken aan zelfvertrouwen, veerkracht, emotionele vaardigheden, fysiek functioneren, relaties en persoonlijke groei. Cultuurparticipatie speelt ook een belangrijke rol in preventie en behandeling van zowel psychische als lichamelijke aandoeningen. De afgelopen jaren zijn er binnen de culturele sector steeds meer programma's ontwikkeld voor specifieke doelgroepen. Denk hierbij aan museumbezoeken voor mensen met dementie, danslessen voor mensen met Parkinson of niet-aangeboren hersenletsel, en programma's om eenzaamheid onder ouderen te verminderen door middel van culturele activiteiten.

De gezondheidszorg staat onder druk door de toenemende vergrijzing. Door cultuur in te zetten als middel, kunnen we het sociale veld ontlasten en tegelijkertijd bijdragen aan het welzijn van individuen en gemeenschappen. Laten we samen streven naar een gezonde en veerkrachtige samenleving, waarin cultuur een integraal onderdeel vormt van ons welzijn.

Meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Er zijn jongeren, volwassenen en ouderen, mensen met en zonder beperking, die niet of nauwelijks deelnemen aan culturele activiteiten en kunstuitingen. Om deze reden worden nu al op projectbasis de krachten gebundeld en samenwerking bevordert tussen culturele instellingen en maatschappelijke organisaties in verschillende gemeentelijke domeinen, zoals zorg, jeugdzorg, onderwijs, welzijn en bedrijfsleven.

De intermediaire functie participatie speelt hierbij een rol door deze verbindingen vorm te geven en inhoud te geven door een aanjaagfunctie in het sociaal domein. Op deze manier worden maatschappelijke thema's en dilemma's via kunst en cultuur beter in beeld gebracht en waar mogelijk bespreekbaar gemaakt.

Speelgoedmuseum

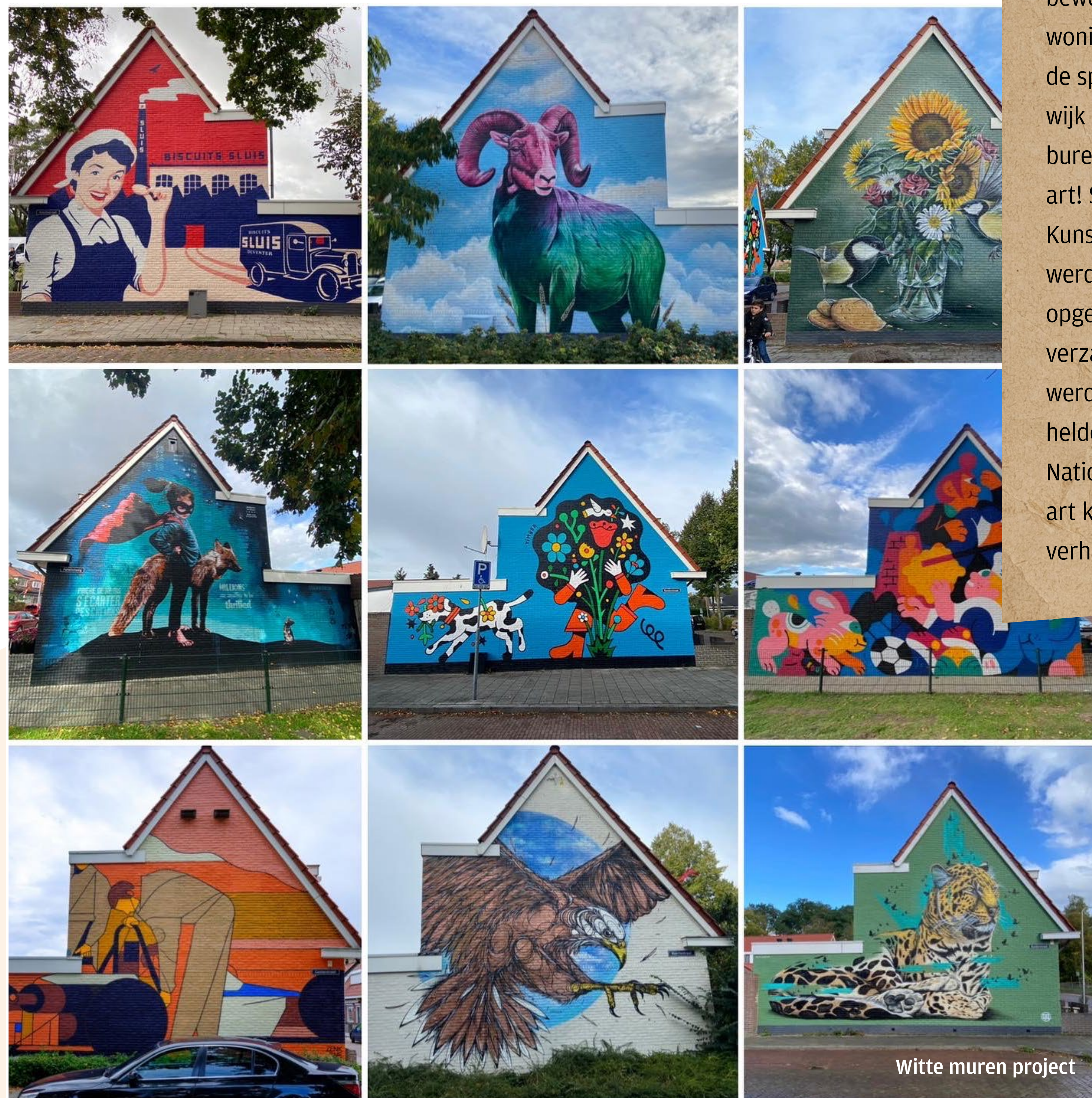
Na jarenlange discussies over het voortbestaan van het Speelgoedmuseum, onderdeel van Deventer Verhaal, is in 2021 het museum volledig getransformeerd tot een interactief familiemuseum waarin creativiteit en 'de spelende mens' centraal staat. Het vernieuwde Speelgoedmuseum blijkt een groot succes. Het bezoekersaantal is verdubbeld naar 50.000.

Speelgoedmuseum
Fotograaf: Viorica Cernica

Kunstcircuit i.s.m. Street Art Streets en partners

Het Muren en Buren project. De bewoners van Sluiswijk gaven bij woningcorporatie Rentreë aan dat de spierwit geschilderde muren in de wijk een doorn in het oog waren. De burens hadden een beter idee: street art! Samen met de wijk, Kunstcircuit, Kunstenlab en Voor Elkaar-Teams werd het project 'Muren en Buren' opgezet. Stichting de Tijdmachine verzamelde verhalen uit de wijk, die werden omgezet in thema's zoals helden, dieren en trots op de stad. Nationale en internationale street art kunstenaars vertaalden deze verhalen naar murals.

Ook schoolactiviteiten als 'Ontdek jouw Deventer' verlagen de drempel naar culturele participatie en vergroten de maatschappelijke betrokkenheid. Dertien cultuur- en erfgoedorganisaties hebben zich aan dit project verbonden. Het belang van kunst en cultuur in relatie tot positieve gezondheid wordt steeds duidelijker. Daarom hebben we de afgelopen jaren ingezet op participatie en hebben we ons ingezet om partnerschappen tussen zorg-, welzijn-, sport-, onderwijs- en cultuurorganisaties te versterken en verder uit te bouwen.

We willen deelname aan culturele activiteiten bevorderen, vooral voor kwetsbare groepen. Dit kan via laagdrempelige programma's, samenwerking met scholen en zorginstellingen en betrokkenheid van lokale culturele organisaties. We blijven werken aan sterke samenwerkingsverbanden tussen zorg-, welzijns-, sport-, onderwijs- en cultuurorganisaties. Samen kunnen we meer bereiken op het gebied van welzijn en gezondheid. We zetten in op verdere bewustwording en educatie.

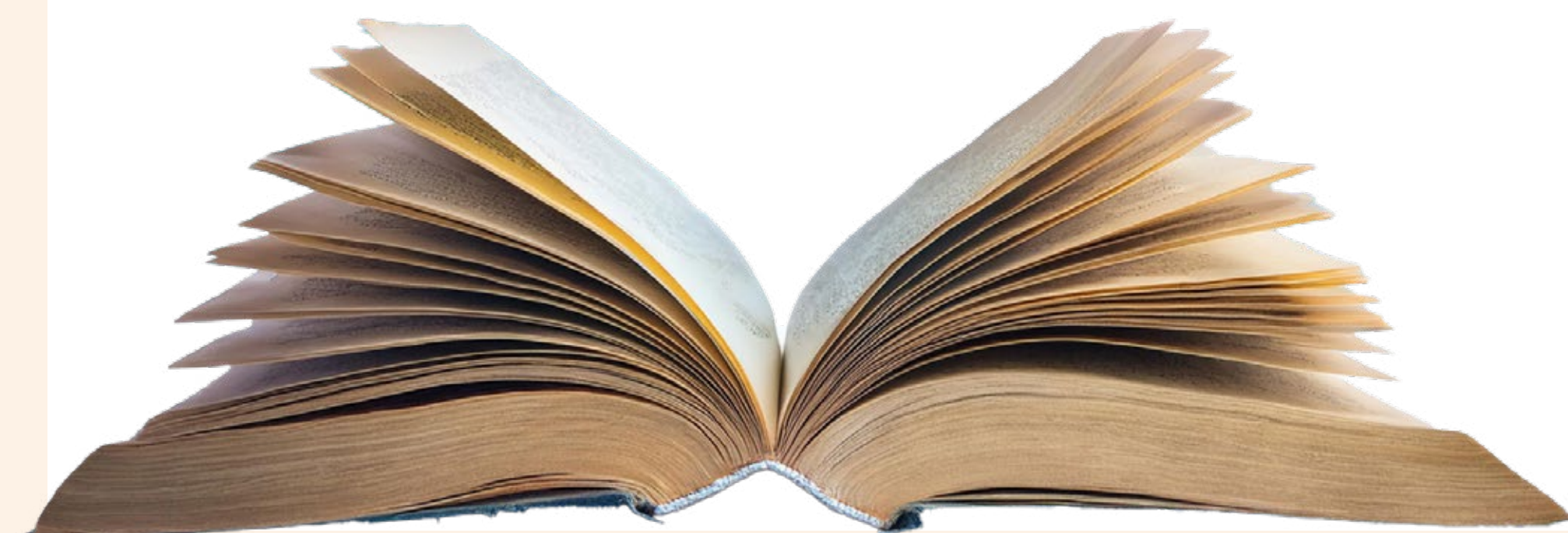
Voorlichting over de positieve effecten van cultuur op welzijn en gezondheid is essentieel. We willen bewustwording vergroten en educatieve programma's ontwikkelen. Daarnaast blijven we kennis vergaren, investeren in netwerkvorming en experimenteren met activiteiten. We onderzoeken financieringskansen, ook buiten de beschikbare budgetten voor kunst en cultuur. De inzet van cultuur kan kosten aan de zorgkant helpen besparen. Makers en instellingen met intrinsieke motivatie om deze maatschappelijke rol te vervullen, hebben zich verder bekwaamd om in dit specifieke vakgebied te werken.

Deventer Boekenstad Leest!

Deventer wordt ook wel de Boekenstad genoemd. Dat komt door de rijke traditie op het gebied van boeken, boekdrukkunst en lezen. Vandaag de dag is deze traditie nog steeds levendig met de Athenaeumbibliotheek, de oudste stadsbibliotheek van Nederland, en de Deventer Stadsdichter, de festivals rondom literatuur en poëzie, de Boekenmarkt en de vele andere activiteiten en kringen rondom taal, literatuur en lezen.

Het leesniveau gaat landelijk meer en meer achteruit, terwijl lezen een belangrijke basisvaardigheid is. Goed ontwikkelde basisvaardigheden moeten voor iedereen vanzelfsprekend zijn, ongeacht achtergrond of sociale status. Door te lezen, ontdek je nieuwe informatie, leer je over uiteenlopende onderwerpen en wordt het verbeeldings- en inlevingsvermogen vergroot. Bovendien vergroot het de woordenschat en helpt beter te communiceren, zowel schriftelijk als mondeling. In de komende periode willen wij inzetten op een transitie van Boekenstad naar Deventer Boekenstad Leest!

Een Leesstad bevordert gemeenschapsvorming en dialoog. Het is essentieel voor een inclusieve samenleving. Daarom investeren we in goed ontwikkelde basisvaardigheden voor iedereen. Door te focussen op leesbevordering en literatuur verrijken we het culturele klimaat van Deventer.

De bibliotheek is een belangrijke partner binnen dit thema. Zij werkt met verschillende programma's op het gebied van onderwijs, participatie, persoonlijke ontwikkeling en cultuureducatie en -participatie. De bibliotheek houdt het boekenerfgoed levend met aandacht voor optimale digitale toegankelijkheid en educatie voor jong en oud. De bibliotheek verwelkomt elke inwoner van Deventer, ongeacht achtergrond of sociale status en op verschillende plekken in de stad en de dorpen. De bibliotheek werkt samen met lokale organisaties en vormt een 'community library' die zich richt op educatie, participatie en persoonlijke ontwikkeling. Na de fusie met Kunstcircuit zijn ook cultuureducatie en -participatie toegevoegd, met bijbehorende intermediaire functies en combinatiefuncties. Dit is een waardevolle bijdrage aan de stad en we zetten dit graag voort.

De bibliotheek draagt steeds meer verantwoordelijkheid. Naast de focus op lezen en taalontwikkeling groeit het maatschappelijk belang. De bibliotheek fungeert niet alleen als een plek om boeken te lenen, maar ook als een plek voor ontmoeting, informatie, inspiratie, dialoog, ontwikkeling en studie. Er zijn stappen gezet om synergie te vinden tussen kunst, cultuur, erfgoed en het maatschappelijk domein binnen de gemeentelijke organisatie en de bibliotheek. Met onder andere de uitvoering van het landelijk concept de 'Bibliotheek op School' op alle scholen en een gratis lidmaatschap voor jongeren tot 27 jaar, bouwen we aan een Deventer waar goed ontwikkelde basisvaardigheden voor iedereen vanzelfsprekend zijn.

Hierbij richten we ons op leesbevordering, gemeenschapsvorming en maatschappelijke betrokkenheid. We werken interdisciplinair, zowel intern als extern, vanuit culturele en maatschappelijke opgaven. Gezamenlijk ontwikkelen we programma's en activiteiten, zodat inwoners zich mede-eigenaar voelen van hun stad of dorp. We kijken hierbij ook naar de activiteiten en verenigingen die er al zijn rondom literatuur, debat en poëzie. Goed ontwikkelde basisvaardigheden moeten voor iedereen vanzelfsprekend zijn, en daar blijven we samen aan werken. We willen uitblinken op het gebied van leesbevordering en de bibliotheek verder positioneren als de huiskamer van de stad.

Wordwaarde Festival
Fotograaf: Peter Fleur

Wordwaarde Festival

Dit vierdaagse festival brengt liefhebbers van boeken, taal en literatuur samen. Geïnspireerd door de Deventer Boekenmarkt en in samenwerking met lokale culturele organisaties komt taal op verschillende manieren voor iedereen tot leven.

Podiumkunsten onder één dak

Binnen de programmalijs “Podiumkunsten en evenementen” nemen Deventer Schouwburg en Burgerweeshuis een belangrijke positie in. Burgerweeshuis bereikt met een eigenzinnige programmering een groot publiek. In 2024 bestaat het poppodium veertig jaar en kan terugkijken op een rijk verleden qua programmering én wordt gedragen door een grote groep vrijwilligers. Ook Deventer Schouwburg is diepgeworteld in de Deventer samenleving met een brede programmering variërend van klassieke muziek tot moderne dans en van comedy tot musical.

Beide instellingen hebben -naast de focus op podiumkunsten- met elkaar gemeen dat ze in hun functioneren belemmerd worden door knelpunten in de huisvesting. Knelpunten die al

lang spelen en waarvoor diverse oplossingen zijn gezocht. In de ontwikkeling van de projecten Burgerhaven als nieuwe locatie voor Burgerweeshuis en De Nieuwe Keizer voor de grote renovatie van het pand aan de Keizerstraat met functieverbreiding van Deventer Schouwburg, hebben beide organisaties veel energie gestoken. Het bood beide instellingen en de stad een lonkend perspectief. Voor de realisatie van beide projecten was echter een dermate hoge financiële investering nodig dat het college een derde oplossingsrichting heeft geïnitieerd waarvoor de raad in december 2023 heeft gekozen: Podiumkunsten onder één dak. Binnen deze variant is voorzien in huisvesting voor zowel Deventer Schouwburg als Burgerweeshuis en krijgen ook cultuureducatie, -participatie én talentontwikkeling fysiek de ruimte.

In dezelfde vergadering in december 2023 waarin de raad besloot -conform de leidraad grote projecten- om te komen tot de verkenningsfase Podiumkunsten onder één dak, heeft de raad ook besloten om de projecten Burgerhaven en De Nieuwe Keizer te beëindigen. Een ingrijpend besluit voor zowel de culturele instellingen als hun achterban. Als onderdeel van de verkenningsfase zal duidelijk moeten worden of de geformuleerde ambities in het project Podiumkunsten onder één dak met beoogde culturele partners gerealiseerd kunnen worden binnen de kaders die de raad daarvoor heeft gesteld.

Dit thema wordt onder deze pijler geschaard omdat het mogelijk ruimte biedt aan cultuur voor en door iedereen; als ruimte van de stad en voor iedereen toegankelijk. Hiermee willen we op deze locatie niet alleen een plek bieden aan de professionele podiumkunsten, maar ook aan de amateurkunsten - en alles daartussenin.

Geworteld in stad en land

Kunst, cultuur en erfgoed in de (openbare) ruimte voegen nieuwe waarden, ervaringen en verhalen toe. Door de eigenheid van Deventer te (h)erkennen, gebruiken en versterken, maken we Deventer aantrekkelijker als plaats om te wonen, werken en te verblijven. Zo zien we in de cultuurpeiling dat de respondenten relatief veel erfgoed en architectuur bezoeken en dat er veel belangstelling is voor de evenementen in de stad.

Sluiskwartier-Erfgoeddeal

Bij de ontwikkeling van het Sluiskwartier voor onder andere woningbouw wordt erfgoed waar mogelijk behouden en benut. Hiervoor is aan de gemeente een cofinanciering toegekend uit het landelijke programma Erfgoeddeal.

De historische ontwikkeling van het gebied blijft zichtbaar door de restauratie van het sluisje en de plaatsing van een kunstwerk, het behoud van een aantal cultuurhistorisch waardevolle panden en het ontwerp van de openbare ruimte met onder meer

de zichtlijnen op de Lebuinustoren en de grijze silo. Dit draagt ook bij aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het erfgoeddealproject is daarmee ook een inspiratie voor de verdere ontwikkelingen in de centrumschil.

Sluiskwartier
Fotograaf: Archeologie Deventer, gemeente Deventer

Voor alle onderdelen van deze pijler geldt dat ze een relatie hebben met de plek. Erfgoed en cultuur zijn een onderdeel van onze identiteit. Verhalen en tradities zorgen voor verbinding. Door het zichtbare verleden vertelt de stad, het dorp of gebied zijn eigen verhaal en kunnen de bezoekers de geschiedenis ervaren. Voor bewoners spelen erfgoed en cultuur bewust of onbewust een rol bij een plek of gebied en neemt het in stad, dorpen en buitengebied een eigen rol in de sociale structuur in. Binnen deze pijler neemt kunst in de openbare ruimte een bijzondere plek in omdat deze kunst veelal een relatie kent met de plaats waar deze zich bevindt. Vooral omdat de inbedding in de fysieke leefomgeving hier zo'n grote rol speelt, is de kunst in de openbare ruimte in deze pijler meegenomen. Essentieel voor een succesvol evenement is een passende locatie waarbij de gehele gemeente als podium kan dienen. Daarbij bieden binnenstad, wijken, dorpen en buitengebied elk hun eigen kansen en kennen hun eigen opgaven.

Een erfgoedrijke toekomst

Cultureel erfgoed draagt bij aan een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt. Erfgoed heeft van zichzelf cultuurhistorische waarde maar heeft ook waarde voor onze leefomgeving en kan een verbindende waarde hebben. Het kan inspireren bij toekomstige ontwikkelingen. Cultureel erfgoed verbindt de inwoners van Deventer met hun gezamenlijke verleden. De historische binnenstad van Deventer kent van oudsher een grote economische en toeristische aantrekkingskracht. Ook de dorpen en het buitengebied hebben hun eigen verhaal dat aandacht verdient en kansen biedt.

Erfgoed in verbinding

Erfgoed biedt kansen voor verbinding met andere gemeentelijke opgaven die nog niet ten volle worden benut. We werken verder aan een breed netwerk binnen en buiten de erfgoedsector. Zo kan wonen in een herkenbare omgeving bijdragen aan een gezonde samenleving en heeft een aantrekkelijk historische binnenstad of landschap een economische spin-off. Deze verbindende en inspirerende rol van erfgoed speelt ook in rijks- en provinciaal beleid een steeds grotere rol. Juist hier liggen kansen voor samenwerking en cofinanciering die we beter in beeld willen brengen en benutten. Daarbij zetten we in op samenwerking in de regio en het delen van kennis. Extra kansen liggen hier bij samenwerking met onderwijsorganisaties zoals Saxion. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol in het erfgoed domein. We zetten in op het versterken van de samenwerking en het verbinden van de verschillende partijen, zowel in de stad als in de dorpen en het buitengebied.

“

Cultureel erfgoed verbindt de inwoners van Deventer met hun gezamenlijke verleden.

”

Een passende ruimte voor collecties en programma

Als gemeente dragen we verantwoordelijkheid voor verschillende erfgoedcollecties (Collectie Deventer), waaronder het archief, een museale collectie en de bijzondere collectie van de Athenaeumbibliotheek. De verantwoordelijkheid voor ruimtelijk erfgoed is ondergebracht bij de gemeente maar vormt ook een onderdeel van de Collectie Deventer. In de periode 2021-2024 hebben de erfgoedinstellingen gefocust op het doorontwikkelen van hun organisaties en kreeg ook de samenwerking steeds meer vorm. Het beheren, ontsluiten en toegankelijk maken van de collecties voor het publiek staat centraal.

Deventer Verhaal heeft met het Speelgoedmuseum en Museum de Waag een mooie uitvalsbasis voor het tonen van een deel van de erfgoedcollecties, maar de ruimte van met name De Waag is in omvang zeer beperkt.

In de stad en daarbuiten zijn allerlei andere (historische) plekken die een rol zouden kunnen spelen bij de presentatie van het Deventer Erfgoed. Hierin heeft Deventer Verhaal als dé erfgoedpartner van de gemeente de rol als kartrekker. Deventer Verhaal heeft de afgelopen jaren verschillende locaties voor programmering verkend, zoals de Mariakerk en de Bergkerk. De kwetsbaarheid van veel objecten stelt eisen aan de locaties waar ze worden gepresenteerd, dus niet alle locaties zijn even geschikt. Vanaf 2026 heeft Deventer Verhaal een uitbreidingslocatie gevonden in de oude bibliotheek, Brink 69-70, waardoor een deel van het vraagstuk rondom erfgoedpresentatie is opgelost. Duidelijkheid over de rolverdeling tussen de instellingen en de afspraken met de gemeente over erfgoedpresentatie en met name erfgoededucatie blijft een aandachtspunt.

Kansen voor een bredere samenwerking met andere instellingen, het onderwijs en het bedrijfsleven liggen hier bijvoorbeeld bij thematische samenwerking zoals in het eerdere Hanzejaar in 2023 en bij het 500-jarig bestaan van De Waag en de provincie Overijssel in 2028.

Opa en oma dag

Vrijwilligers van de Historische Vereniging Deventer; Stichting Oud Deventer en de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer organiseren al enkele jaren samen met Deventer Verhaal en een aantal sponsors, een speciale Opa en Oma dag. Met een historische speurtocht en verschillende spelletjes beleven opa's en oma's en hun kleinkinderen de historie van Deventer.

Opa en oma dag
Fotograaf: Jos van Rodijnen

De erfgoedcollecties zijn opgeslagen in verschillende depots waarvan een deel beperkingen kent. We streven naar een passende plek voor het behoud en beheer van de Deventer collecties. Collectie Overijssel richt zich op beheer, behoud en ontsluiting van de archieven en ontwikkelt concrete plannen voor een duurzaam collectiecentrum op een nieuwe locatie. De huisvestingsopgave van Collectie Overijssel en de Atheneumbibliotheek is een actueel vraagstuk. In 2024 wordt besluitvorming verwacht over nieuwbouw van Collectie Overijssel. Als onderdeel van het verdere proces kunnen ook kansen voor samenwerking met andere erfgoedinstellingen, zoals bijvoorbeeld een depot voor Deventer Verhaal, worden onderzocht. Ook wordt hierin gekeken naar het op een toegankelijke wijze zichtbaar maken van de erfgoedcollectie. Hoewel digitaliseren het fysiek presenteren van originele objecten nooit kan vervangen, speelt digitale ontsluiting wel een steeds grotere rol. Erfgoed moet toegankelijk en beleefbaar zijn. Kennis en informatie van de erfgoedcollecties zijn daarom digitaal op orde en toegankelijk. Hier blijven we de komende jaren op inzetten.

Erfgoededucatie

Verschillende erfgoedinstellingen ontplooiën zelfstandig activiteiten op het gebied van erfgoededucatie en rondom het Hanzejaar kwam een bredere samenwerking tot stand. Hieruit komt een aantal aandachtspunten naar voren. We moeten werken aan een betere zichtbaarheid van het erfgoededucatieaanbod binnen het totale educatieaanbod. Er is behoefte aan centrale coördinatie bij het inhoudelijk ontwikkelen van het aanbod in de vorm van een doorgaande leerlijn voor het onderwijs. Ook is voldoende capaciteit bij de verschillende partners randvoorwaardelijk.

We willen de kracht en het verhaal van Deventer optimaal benutten en etaleren.

Erfgoed als inspiratie

Ruimtelijk erfgoed is niet alleen onderdeel van het cultuurdomein maar staat met het andere been in het ruimtelijk domein. De zorgvuldige omgang met cultureel erfgoed is een wettelijke taak waarbij het accent verschuift van alleen borgen en behouden naar inspireren en ontwikkelen. Een instrument hierbij is de erfgoedkaart die een overzicht biedt van waarden op het gebied van gebouwd erfgoed, archeologie, landschap en stedenbouw. De omgang met deze waarden krijgt een plek in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Door de beschikbare kennis over

erfgoed aansprekend en tijdig in te brengen als inspiratie bij de grote ruimtelijk opgaven werken we aan een stad die aantrekkelijk is en blijft voor bestaande en nieuwe bewoners. Bij de transities en transformatie van de fysieke leefomgeving bouwen we voort op de fysieke kwaliteiten die in het DNA van Deventer verankerd zijn. Nieuwe ontwikkelingen nestelen zich in de bestaande situatie en voegen een nieuwe dimensie toe. Erfgoed is een integraal onderdeel van de huidige transities, zoals die in het landelijk gebied, energie en woningbouw. De uitdaging bij deze gebiedsgerichte ontwikkelingen is om erfgoed ook in de toekomst herkenbaar te houden.

We willen de kracht en het verhaal van Deventer optimaal benutten en etaleren. Dit verhaal, waarin historie, identiteit en toekomst samenkomen, heeft verschillende schaalniveaus en invalshoeken.

Op het hoogste niveau fungeert het als bouwsteen in de presentatie en stadsmarketing, gericht op bezoekers van buiten. Minstens zo belangrijk is het samenwerken aan een eigen gebiedsidentiteit voor de verschillende delen van de gemeente.

Lokale (erfgoed-)gemeenschappen hebben een belangrijke rol bij het beleefbaar maken, (door-)ontwikkelen van en voortbouwen op erfgoed. Gebiedsgerichte en gebiedseigen oplossingen voor (toekomstige) opgaven, die gebaseerd zijn op het lokale verhaal, hebben meer draagvlak, zijn toekomstbestendig, bieden perspectief voor gemeenschappen en voegen kwaliteit toe.

Toekomstbestendig erfgoed

Hoewel de rijkdom aan cultureel erfgoed soms als vanzelfsprekend wordt beschouwd, blijft het noodzakelijk om het erfgoed goed te beheren, te onderhouden en de kwaliteiten ervan onder de aandacht te brengen. Essentieel voor langdurig behoud van erfgoed is het gebruik van en de betrokkenheid bij dat erfgoed. We streven daarbij naar goed evenwicht tussen behoud en ruimte voor ontwikkeling. Met partners als de NV Bergkwartier willen we uitwerken hoe de samenwerking beter kan bijdragen aan de doelstellingen van het erfgoedbeleid. We dragen erfgoed graag over aan toekomstige generaties door gebouwen een nieuw leven te geven. Actuele opgaven zijn vrijkomende religieuze en agrarische bebouwing en verduurzaming van vrijwel het gehele erfgoedbestand. Daar past ook een actualisering van het restauratiefonds bij. In sommige projecten kan erfgoed een bijzondere meerwaarde hebben. Door aansluiting te zoeken bij de Erfgoeddeal kunnen erfgoedinclusieve en -intensieve projecten worden aangejaagd waarbij erfgoed van hindernis steeds meer een kans wordt.

Basis op orde

Bij de inzet van de rijksoverheid (Erfgoed en Overheid) op de verbetering van het stelsel van erfgoedzorg en de relatie met ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving is speciale aandacht voor het archeologiebeleid en de gemeentelijke kennis en over erfgoedzorg. Vanuit de gemeente willen we waar mogelijk aansluiten bij deze beleidsontwikkelingen, bijvoorbeeld door met onze expertise aansluiting te zoeken op regionaal niveau. Tegelijkertijd blijft inzet nodig om ons gemeentelijk beleid en uitvoering bij de tijd te houden. Verder sluiten we aan op provinciale cultuurbeleid 2025-2028 dat aandacht vraagt voor immaterieel erfgoed, gebiedseigen erfgoedinbreng in projecten en passende vormen van participatie. De provincie vraagt in het nieuwe beleid al om meer aandacht voor behoud van archeologie in de bodem (in situ) en archeologievriendelijk bouwen bij gemeenten.

Performance Carmen Molenaar
Fotograaf: Viorica Cernica

Kelderfest

Kelderfest biedt een veelzijdig programma van muziek, kunst en erfgoed dat zich letterlijk onder onze voeten afspeelt. Optredens van (inter)nationaal talent op locaties bijzondere, historische locaties in de binnenstad van Deventer. Kelderfest wordt georganiseerd door BRUT, Burgerweeshuis en Deventer Verhaal in samenwerking met Bibliotheek Deventer, De Perifeer, Events Deventer, Deventer Schouwburg, EICAS, Kunstenlab en MIMIK.

Kunst in de openbare ruimte

Kunst in het publieke domein verrijkt niet alleen onze fysieke omgeving, maar brengt mensen samen, roept emoties op en geeft vorm aan onze identiteit. Kunst in het publieke domein is niet alleen een reflectie van ons verleden en heden, maar ook een venster naar de toekomst. Het verbindt generaties, stimuleert creativiteit en draagt bij aan een levendige stad.

In Deventer omarmen we kunst als een essentieel onderdeel van het publieke domein. Onze straten, pleinen en parken fungeren als een levend canvas waarop verhalen van het verleden, heden en de toekomst worden verteld. Deventer is dynamisch en eigenwijs, met unieke rafelranden en verborgen parels. Kunst weerspiegelt deze karakteristieken en versterkt ze.

De Visman (kunstwerk van de SpaceBowboys)
Fotograaf: Hanna Jansen

Kunst in de openbare ruimte

Deventer is trots op de kunstwerken die in de openbare ruimte te zien zijn: op straat, in parken, op pleinen en andere plekken. Veel van deze kunstwerken zijn in opdracht gemaakt, en speciaal voor de plek waar ze staan. Bijvoorbeeld door bedrijven, scholen, ziekenhuizen, de gemeente, maar ook particulieren. De meeste kunstwerken zijn in eigendom van de gemeente Deventer. Een overzicht van alle werken is de te vinden op: [Link naar Home - Buitenkunst in Deventer](#)

De buitencollectie strekt zich uit door Deventer. Sculpturen, installaties en andere artistieke uitingen nodigen uit tot ontdekking en verwondering. Ze vertellen over onze geschiedenis, diversiteit en creativiteit. Kunst in het publieke domein geeft op een verrassende en gelaagde wijze vorm aan de geschiedenis en de verhalen van Deventer. Het draagt niet alleen ons verleden uit, maar voegt ook nieuwe waarden en ervaringen toe. Door de unieke kenmerken van Deventer te erkennen en te versterken, bevorderen we de kwaliteit van het verblijf en stimuleren we ontmoetingen. Dit maakt Deventer aantrekkelijker om te wonen, werken en bezoeken.

Samenhang met ruimtelijke kwaliteit en gebiedsontwikkeling

In onze visie op Kunst in de openbare ruimte streven we naar integratie met de ruimtelijke kwaliteit van Deventer. Hoogwaardige kunst draagt bij aan de levenskwaliteit en verrijkt de omgeving. Verantwoordelijkheden rondom beheer en behoud nemen we serieus, met duurzaamheid als uitgangspunt. We optimaliseren samenwerking en afstemming met gebiedsontwikkeling en projecten. Kunst kan al in een vroeg stadium van het plan- en ontwerpproces worden meegenomen, zodat het optimaal bijdraagt aan de (be)leefbaarheid van de openbare ruimte.

We maken gebruik van de inbreng van kunstenaars in denkkracht en agendering, naast de realisering van kunstwerken.

Kunstenaars brengen andere perspectieven naar voren en stimuleren de dialoog. Nieuwe kunstwerken zijn van deze tijd, met oog voor duurzaamheid en innovatie. Zo dragen we verder bij aan een groenere en bewuste stad.

Participatie en cocreatie

We willen kunst nog toegankelijker maken voor alle inwoners. Participatieprocessen worden verder versterkt, waarbij kunstenaars, buurtbewoners en experts samenwerken aan nieuwe projecten. Nieuwe werken vragen om betrokkenheid van inwoners en zijn gericht op de toekomst.

We houden rekening met veranderingen in onze visie, met name ten aanzien van historische gebeurtenissen en personen. Zo ontstaat een breed gedragen visie op kunst in Deventer.

Evenementen

Deventer staat bekend als evenementenstad: Deventer op Stelten, de Boekenmarkt en het Dickens Festijn trekken elk jaar veel bezoekers naar de stad. Bezoekers van de evenementen ervaren de stad en cultuur op een laagdrempelige manier. De grotere evenementen in de stad trekken vaak meerdere doelgroepen, regionaal, nationaal en internationaal. We vinden het belangrijk om deze beeldbepalende evenementen een plek te blijven bieden in de stad en hierbij de stad als podium te gebruiken.

Ook in de dorpen en wijken zijn evenementen. Hieraan liggen vaak tradities en gebruiken van het dorp ten grondslag en ze hebben een lokale aantrekkingskracht. De IJsselbiënnale is een evenement dat plaatsvindt in het buitengebied en verbinding zoekt met de regio en andere gemeenten. Tijdens deze tweejaarlijkse kunstmanifestatie wordt kwalitatief hoogstaande beeldende kunst langs de IJssel getoond met zowel een culturele als recreatieve doelstelling, waarbij de

Deventer op Stelten

Deventer op Stelten staat op de kaart als één van de drie beeldbepalende evenementen van Deventer. De afgelopen edities heeft Events dEVENTer extra ingezet op het bereiken van een breder publiek door met het concept Theater in de Wijk een programma aan te bieden buiten het centrum. Zo programmeerde de organisatie in 2024 familievoorstellingen in Bathmen en de Ulebelt in de Vijfhoek. Er liggen kansen om in de toekomst de wijkgerichte aanpak van dit evenement verder uit te breiden.

thematische insteek gericht is op het agenderen van de impact van klimaatverandering.

Evenementen zorgen voor sociale cohesie in de stad en het platteland. Na jaren van organische groei van Deventer als evenementenstad, is een professionaliseringslag aan de orde. Om aantrekkelijk te blijven voor bewoners en bezoekers is doorontwikkeling als evenementenstad noodzakelijk om de concurrentie met andere steden aan te kunnen en ons te kunnen blijven profileren als Deventer evenementenstad. Ook voor cofinanciering door hogere overheden is het belangrijk dat de beeldbepalende evenementen een kwalitatief hoogwaardige artistieke programmering blijven bieden.

Positie van Deventer evenementenstad onder druk

Het huidige evenementenbeleid van de gemeente Deventer is verouderd en daardoor knelt het tussen ambitie en realiteit. Organisatoren, bewoners en de gemeente lopen op meerdere fronten tegen grenzen aan. Zo ontbreken er op bepaalde momenten organisatorische en inhoudelijke kaders, met als gevolg arbeidsintensieve afwegingen per evenement. Evenwicht en duidelijkheid over ambities en doelstellingen voor evenementen kunnen bijdragen aan begrip en goede afstemming over de voorwaarden waaronder reuring mogelijk is. Evenals het stellen van grenzen, bijvoorbeeld aan schadelijk geluid, en de noodzakelijke handhaving, om zorgen bij bewoners weg te nemen.

Momenteel staat de betaalbaarheid van evenementen onder druk. Zo zien we dat evenementen de begroting niet meer rondkrijgen bij het streven naar een gelijke omvang en frequentie van het programma. Inflatie en strengere veiligheidseisen hebben bijgedragen aan hoge kostenstijgingen van de evenementen. Het gratis toegankelijk houden van de drie beeldbepalende evenementen is de afgelopen periode dan ook een uitdaging geweest voor de organisatie.

De komende periode ligt de focus op het behoud van Deventer als evenementenstad. De binnenstad van Deventer wordt hierin gezien als podium voor de programmering van de evenementen. We willen als evenementenstad aantrekkelijk zijn voor jongeren: dit past bij de ambitie zoals benoemd in het huidige bestuursakkoord.

In een herijkt evenementenbeleid willen we uitwerken hoe we de opgave en de uitvoering beter kunnen beleggen. Hierin komen we met een voorstel. De komende jaren is het van belang voor Deventer dat het totale evenementenaanbod, zowel in de stad als in de dorpen, het leefplezier van de inwoners verhoogt en daarbij ook op een paar piekmomenten in het jaar toeristen trekt naar de stad.

“

We willen als evenementenstad aantrekkelijk zijn voor jongeren: dit past bij de ambitie zoals benoemd in het huidige bestuursakkoord.

”

“

Het is belangrijk om ruimte te bieden aan diversiteit en te komen tot nieuwe initiatieven: dit is belangrijk voor de verjonging en ontwikkeling van de stad.

”

Hanzejaar 24 uur Hanze
Fotograaf: Bart Ros

De doorontwikkeling van evenementen

In het herijkte evenementenbeleid moeten meerdere ambities landen:

Aansluiting bij nieuwe ontwikkelingen

We zien kansen voor onze evenementen om beter aan te sluiten bij creatieve ontwikkelingen en maatschappelijke ontwikkelingen. Door samenwerking met andere (kunst)disciplines en domeinen kunnen evenementen meer inhoudelijke lading krijgen en daardoor ook een stevigere positie innemen.

Spreiding van evenementen

Aandachtspunten hierbij zijn de verbondenheid met de gemeente en de mate waarin evenementen passend zijn bij de historie, identiteit of traditie van de stad, dorp of wijk. Aan de evenementen in de dorpen en wijken en aan de evenementen in de binnenstad hoeven niet dezelfde criteria ten grondslag te liggen. We denken dat de stad als etalage beter kan worden benut en bepaalde evenementen naar andere delen van de stad kunnen worden verbreed.

Meer samenhang in de programmering en het benutten van de ruimtelijke kwaliteit

Culturele, economische en andere partijen kunnen meer dan nu afstemmen en adviseren over hoe het jaarprogramma van evenementen eruitziet. Daarmee kunnen we de kwaliteit borgen, stimuleren dat evenementen bij het DNA van Deventer passen én aansluiting vinden bij de partners in de binnenstad en centrumschil. De komende periode gaan we onderzoeken hoe we dit kunnen organiseren.

Aandacht voor jongeren

We vinden het belangrijk dat Deventer aantrekkelijk blijft voor jongere generaties. We realiseren ons dat dit geen homogene doelgroep is en er een grote diversiteit is in achtergronden en leefstijlvoorkeuren. Het is belangrijk om ruimte te bieden aan deze diversiteit en te komen tot nieuwe initiatieven: dit is belangrijk voor de verjonging en ontwikkeling van de stad.

Een evenwichtig ecosysteem

In Deventer hechten we veel waarde aan creativiteit en het vermogen om te maken en te creëren. We geloven dat een evenwichtig cultureel ecosysteem belangrijk is om deze creativiteit de ruimte te geven en verder te ontwikkelen.

Wat bedoelen we met een cultureel ecosysteem? Dit is een netwerk van interacties tussen verschillende cultuurdisciplines (zoals beeldende kunst, theater, muziek, literatuur), culturele instellingen en culturele makers en de omgeving waarin ze bestaan. Vergelijkbaar met hoe verschillende organismen en elementen in een natuurlijk ecosysteem voortdurend met elkaar in uitwisseling zijn en elkaar beïnvloeden, is er in ons culturele ecosysteem ook een beweging en uitwisseling tussen de verschillende culturele elementen.

Wanneer dit culturele ecosysteem in evenwicht is, krijgt iedereen de kans om zich op cultureel gebied te ontwikkelen en positioneren. Dit evenwicht is een belangrijke voorwaarde om onze doelen uit deze pijler en de pijlers 'Cultuur voor en door iedereen' en 'Geworteld in stad en land' te bereiken.

Zeger Reyers
Fotograaf: Viorica Cernica

Poolshoogte
Fotograaf: Christine van Hoffen

Poolshoogte

Het festival Poolshoogte biedt ruimte voor performances van jonge podiumkunstmakers. Zowel jonge professionals als jongeren die aan de vooravond staan van het kunstvakonderwijs kunnen hiervoor hun voorstellingen ontwikkelen en uitvoeren. De voorstellingen richten zich op een jong publiek en bestaan uit acrobatiek, theater, dans en muziektheater. Poolshoogte is een samenwerking van het Theaterschip met Deventer op Stelten.

Er zijn aspecten binnen dit culturele ecosysteem die extra aandacht nodig hebben omdat randvoorwaarden onder druk staan of ontbreken. Een belangrijke randvoorwaarde is de fysieke ruimte waar kunst en cultuur gemaakt en gepresenteerd kunnen worden. Ook de toegang en doorstroommogelijkheden voor kunstbeoefening kennen knelpunten. Door hier aandacht aan te besteden, kunnen we ervoor zorgen dat ons culturele ecosysteem blijft innoveren, bloeien en groeien.

In de komende periode willen we meer inzetten op de relatie tussen het maken en presenteren van kunst en cultuur. Daarbij hebben zowel de individuele makers en collectieven van makers ruimte en aandacht nodig, als ook de culturele instellingen die kunst en cultuur ontsluiten voor publiek. In een onderlinge wisselwerking zijn zij met elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk.

Daarnaast is binnen een evenwichtig cultureel ecosysteem ruimte voor verschillende disciplines. Het moet ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen, cross-disciplinaire initiatieven en niche-uitingen zodat ook jongere generaties makers en een divers publiek zich aangesproken voelen.

Een evenwichtig ecosysteem heeft ook betrekking op de arbeidsomstandigheden van de mensen die in de sector werken, bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsvoorwaarden, duurzaamheid en bedrijfsvoering. Ook ten aanzien van deze aspecten is het van belang om te komen tot een evenwicht zodat de sector aantrekkelijk blijft voor huidige en toekomstige professionals die in de sector werkzaam willen zijn.

Binnen deze pijler zetten wij de komende vier jaar extra in op ruimte voor maken en makers- en atelierbeleid en talentontwikkeling en creativiteit.

Ruimte voor maken en makers- en atelierbeleid

Deventer is een stad met een rijke geschiedenis in beeldende kunst en speelt tevens een cruciale rol in de ontwikkeling van kunst in Oost-Nederland. De stad trekt kunstenaars en creatief ondernemers aan, mede dankzij de levendige sfeer en infrastructuur. Gebiedsontwikkeling begint vaak bij activiteiten van makers en kunstenaars die zorgen voor aantrekkingskracht en levendigheid. Wij geloven dat groepen makers bijdragen aan de verbetering van de leefomgeving. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot een flinke (economische) opleving in het Havenkwartier van Deventer.

Kunstenaars hebben of hadden ateliers op diverse locaties, soms op tijdelijke plekken die wachten op herontwikkeling. Door de ontwikkeling van deze locaties staat het aantal ateliers onder druk. De sloop van de tijdelijke atelierlocatie aan de Van Hetenstraat heeft bijvoorbeeld geleid tot een aanzienlijk verlies van ateliercapaciteit. Hierdoor is er minder ruimte voor starters en mid-career kunstenaars, en trekken makers die een belangrijke rol vervullen in het culturele ecosysteem weg uit Deventer. De afgelopen periode hebben we ons gericht op het creëren van creatieve werkruimtes in bijvoorbeeld wijken, en het onderzoeken van mogelijkheden voor creatieve makersplaatsen in nieuwe projecten. Daarnaast hebben we bestaande voorzieningen slim gematcht en synergie gezocht tussen verschillende beleidsterreinen. Om bij te blijven dragen aan de economische vitaliteit van Deventer en met de stad mee te groeien op voorzieningenniveau heeft de creatieve sector vier soorten ruimten nodig: fysieke ruimte, ontwikkelruimte, vrije ruimte en financiële ruimte.

Het faciliteren van fysieke ruimtes voor kunstenaars en cultuurmakers is een directe investering in de creatieve economie van onze stad. Door een mix van tijdelijke en langdurige huurcontracten aan te bieden, kunnen we zowel zekerheid als doorstroming borgen, wat bijdraagt aan een dynamische en veerkrachtige creatieve sector. Dit geldt

“

Wij geloven dat groepen makers bijdragen aan de verbetering van de leefomgeving.

”

ook voor de huren ten aanzien van het culturele aanbod: om dit aanbod te kunnen waarborgen, moet in de komende periode worden ingezet op betaalbare huur. Wij zien de urgentie om actief te zoeken naar ruimtes voor makers en manieren waarop we deze ruimtes kunnen realiseren. De ambities gaan hierin hand in hand met financiering; deze kunnen wij immers zonder financiële middelen en plannen niet waarmaken. De komende periode wordt extra ingezet op het zoeken naar middelen. Het faciliteren van vrije ruimtes waar makers makkelijk, snel en low profile iets kunnen organiseren, draagt bij aan de levendigheid en veiligheid van de stad en versterkt de sociale cohesie. Dit kan ook nieuwe economische mogelijkheden creëren voor inwoners en bezoekers en stimuleert lokale bedrijvigheid.

De ontwikkelruimte is de inhoudelijke context waarbinnen makers hun talent kunnen ontplooiën, verdiepend onderzoek kunnen doen, nieuwe ideeën en richtingen kunnen verkennen en een stevige en weerbare beroepspraktijk kunnen opbouwen. Ontwikkelruimte wordt gestut door een infrastructuur van makers, organisaties en mogelijk-makers; een netwerk van collega-makers en andere relevante stakeholders. Deze infrastructuur geeft toegang tot kennis, faciliteiten en netwerken. We sluiten aan bij regionale, provinciale en landelijke netwerken en zien kansen in de verbinding met andere domeinen. Er wordt gestreefd naar laagdrempelige, flexibele en eenvoudige subsidiemogelijkheden. De cultuursector wordt gezien als een belangrijke partner in dit proces. Wij zien dat de inzet op een makers- en atelierbeleid leidt tot economische spin-offs in de vorm van nieuwe bedrijven, banen en verhoogde economische activiteit en bijdraagt aan het voorzieningenniveau en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor potentiële inwoners zoals creatieve starters en mid-careers. In het door de raad vastgestelde kadernota vastgoed van de gemeente Deventer is opgenomen dat bij verhuur aan maatschappelijke partijen kostprijsdekkende huur

Stadhuis
Fotograaf: Bart Ros

wordt gehanteerd. Dit betekent dat de huurprijs is gebaseerd op de werkelijke kosten die de gemeente maakt voor het beheer en onderhoud van het pand, zonder winst te maken. Als gevolg hiervan zal voor een aantal culturele huurders -waaronder atelierhouders- de kosten van vastgoed stijgen. Het te actualiseren atelierbeleid moet antwoord geven op de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat werkruimten ook voor creatieve ondernemers betaalbaar blijven en welke rol we hier als overheid in kunnen vervullen binnen de kaders van het vastgoed- én cultuurbeleid.

Talentontwikkeling en Creativiteit

In ons streven naar een gezond en duurzaam ecosysteem, speelt het concept van de ‘lange keten van talentontwikkeling’ een cruciale rol. In deze keten worden creatieve makers vanaf het begin ondersteund en begeleid in het ontwikkelen van hun creatieve vaardigheden door middel van een reeks samenhangende stappen.

Dit betekent dat er mogelijkheden zijn voor instroom en doorstroom op verschillende leeftijden en niveaus. Binnen deze pijler is de focus gericht op talentontwikkeling die leidt tot de beroepspraktijk omdat deze noodzakelijk is voor een goed functionerend ecosysteem.

Cultuur op school en in de vrije tijd vormen netwerken en vindplaatsen voor (jonge) talenten. Deze talenten kunnen vervolgens doorgroeien en eventueel worden voorbereid op het vakonderwijs.

Na het vakonderwijs kunnen jonge professionals die ervaring willen opdoen terecht bij talentontwikkelingstrajecten zoals aangeboden door BRUT, De Werf en de startersateliers van Kunstenlab.

In de keten van talentontwikkeling rondom de beroepspraktijk halen alle betrokken partijen voordeel uit hun deelname. Binnen een duurzaam ecosysteem kunnen creatieve makers zich verder ontwikkelen, hun (boven)lokaal netwerk uitbreiden en behouden voor de stad en regio. Dit continuüm biedt toegang tot onderwijs, begeleiding, ervaringen en kansen die helpen om potentieel te ontdekken en artistieke vaardigheden te ontwikkelen en te verfijnen. Instellingen krijgen de kans om talent te herkennen en te ontwikkelen, en om bij te dragen aan de groei en ontwikkeling van de kunstsector. Ze kunnen ook profiteren van de innovatieve ideeën en frisse perspectieven die jonge kunstenaars en makers inbrengen.

Talentontwikkeling kan ook van grote waarde zijn voor de stad en de gemeenschap wanneer er crossovers plaatsvinden tussen de eigen praktijk en andere sectoren. Hier kan de inzet van talent zorgen voor creatieve oplossingen op maatschappelijke vraagstukken. Ook zorgt toptalent voor innovatie en bloei van het culturele leven. Ze profiteren van een levendige en dynamische kunstscene, die bijdraagt aan de culturele rijkdom en diversiteit van de stad. Het publiek krijgt de kans om te genieten van een breed scala aan kunstwerken en culturele evenementen, en deel te nemen aan het culturele leven van de stad. Van vroege herkenning van talent tot gerichte training,

mentorship, presentaties en professionele kansen: elk stadium in deze keten draagt bij aan een gezond cultureel ecosysteem. Dit ecosysteem trekt ook jonge makers aan en verbindt en behoudt hen in een voortdurende cyclus van talentontwikkeling. Professionals spelen een cruciale rol bij het verder ontwikkelen van nieuw en jong talent in de bijdrage aan kwaliteit en vernieuwing.

Het is belangrijk om de lange keten van talentontwikkeling in stand te houden voor de diversiteit en verdieping in de verschillende kunstdisciplines. Talenten blijven zich altijd ontwikkelen; ook wanneer er al sprake is van een beroepspraktijk. Dit betekent dat we het ook belangrijk vinden dat culturele instellingen zich (blijven) inzetten op het gebied van talentontwikkeling. Talenten begeleiden vraagt maatwerk en kennis van het culturele veld. Op deze manier kunnen talenten zich ontwikkelen en eventueel ook betekenisvolle crossovers maken naar andere disciplines en doelgroepen en daarmee bijdragen aan het doorbreken van de scheiding tussen amateurs en professionals.

Kunstresidentie De Ruimte

De Ruimte is in coronatijd opgezet om makers te ondersteunen en daadwerkelijke ruimte te bieden om te werken aan hun kunst, muziek of nieuw werk. Het project heeft in 2024-2025 een vervolg gekregen. Centraal tijdens dit project staat de gedachte 'ruimte om te maken'. De ruimte om te maken slaat in dit geval op de ruimte waarin de maker zich begeeft; in een winkelpand, aan een plein, in de buurt van een park, omgeven door Deventenaren, publiek en toeristen. Belangrijk is dat makers tijdens de residentie zoveel mogelijk vrijheid en autonomie voelen. De Ruimte wordt mogelijk gemaakt door de gemeente Deventer in samenwerking met productiehuis BRUT, Events dEVENTer en Kunstenlab.

Toepassen van de codes

Er bestaan drie gedragscodes in de cultuursector: de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie. Deze codes zijn bedoeld voor een gezonde en veerkrachtige cultuursector, met elk een eigen focus: de Governance Code Cultuur richt zich op fatsoenlijk bestuur en toezicht, de Fair Practice Code op een stevigere arbeidsmarktpositie van mensen werkzaam in de sector en de Code Diversiteit & Inclusie op een structurele verankering van diversiteit en inclusie binnen de organisatie. Alle drie de codes zijn opgesteld voor én door de cultuursector: ze kwamen tot stand in overleg met en op aanraden van culturele organisaties. De codes sluiten inhoudelijk op elkaar aan en versterken elkaar. De gemeente Deventer verwacht van instellingen die subsidie ontvangen dat deze codes worden toegepast.

De Ruimte
Fotograaf: Anne Unverzagt

Inzet voor Kunst, Cultuur en Erfgoed in relatie tot (hogere) overheden

Cultuur- en erfgoedbeleid in Nederland is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid tussen het rijk, de provincies en gemeenten. Het beleid draagt bij aan de instandhouding, ontwikkeling en verspreiding van kunst, cultuur en erfgoed. De verantwoordelijkheden zijn helder verdeeld:

Het rijk draagt de verantwoordelijkheid voor het culturele aanbod van landelijke betekenis, de culturele basisinfrastructuur inclusief de landelijke cultuurfondsen (<https://www.cultuursubsidie.nl/over-het-cultuurstelsel/rijkscultuurfondsen>) en de collecties die eigendom zijn van het rijk. Het rijk zorgt voor een goed functionerend systeem van zorg voor cultureel erfgoed, het subsidiesysteem voor rijksmonumenten, voert wettelijke taken uit op basis van de Erfgoed- en Omgevingswet (zoals het aanwijzen van rijks- en archeologische monumenten) en stelt kaders die in internationale verdragen en resoluties zijn vastgesteld (**Verdragen**).

De provincies opereren op bovengemeentelijk, en op regionaal niveau. Ze streven naar diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio en hebben een rol bij de verbinding van erfgoed met ruimtelijk beleid via de provinciale omgevingsvisie. Daarnaast zijn ze verantwoordelijk voor de distributie van boeken, innovaties voor lokale bibliotheken, het onderhouden van archeologische depots, de inzet van rijks- en provinciale middelen voor restauratie van niet-woonhuis rijksmonumenten en het interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van gemeentelijke wettelijke taken voor archeologie en monumentenzorg.

“
De provincies streven naar diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio.
”

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor accommodaties in de podiumkunsten. Ze kunnen autonoom cultuur- en erfgoedbeleid opstellen. Als basis van de culturele infrastructuur spelen ze een essentiële rol in het bevorderen van lokale cultuur en het behouden en ontsluiten van erfgoed voor hun inwoners. De gemeente heeft wettelijke taken vanuit de Erfgoedwet en de Omgevingswet; de gemeente is bijvoorbeeld bevoegd gezag voor archeologie, vergunningverlening en handhaving van beschermde monumenten en gezichten, en verantwoordelijk voor het vastleggen van (instructie)regels voor erfgoed in de omgevingsvisie en het omgevingsplan om zo invulling te geven aan het in de wet gestelde om rekening te houden met het belang en behoud van cultureel erfgoed.

Talentontwikkeling bij BRUT

BRUT, als onderdeel van De Nieuwe Oost, biedt talentontwikkelingstrajecten aan zowel muzikanten als 'mogelijkmakers' (programmamakers, zakelijk leiders, curatoren etc.). De trajecten zijn specifiek voor makers ingericht die interdisciplinair willen werken en om geijkte scheidslijnen tussen genres te doorbreken. BRUT is ook aanjager geweest van het Basis tot Booster convenant waarin de grotere organisaties, die zich bezighouden met talentontwikkeling in Oost-Nederland, zijn aangesloten. Op deze manier werken deze organisaties aan een weerbaar en duurzaam ecosysteem.

Talentontwikkeling BRUT
Fotograaf: Viorica Cernica

Naar een nieuw cultuurbestel

Het huidige cultuurbestel staat onder druk en kent een groot aantal knelpunten waaronder de te beperkte regionale spreiding van de rijksfinanciering, de diversiteit van het aanbod en te beperkt publieksbereik. Zowel de Raad van Cultuur als VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) heeft in de stukken ‘**Advies toegang tot cultuur op weg naar een nieuw bestel in 2029**’ en ‘**Samen Cultuur Borgen**’ adviezen uitgebracht om te komen tot een nieuw cultuurbestel vanaf 2029 waarbij nauwe samenwerking met de sector centraal staat. De VNG-propositie, gefundeerd op de pijlers cultuurwaarde, cultuurstimulering, cultuurspreiding en cultuurfinanciering, benadrukt dat cultuur een publiek goed is dat structurele investeringen vereist. Ze pleit voor samenhang in het cultuurbeleid, vernieuwing, waardering van cultuurregio's en verdere professionalisering van de sector. Bovendien ziet ze gemeenten als de belangrijkste cultuurfinanciers en streeft ze ernaar dat elke gemeente vanaf 2029 een voorziening voor cultuureducatie en -participatie heeft.

Voor de cultuurnotaperiode 2025-2028 verwachten we dat vier instellingen in Deventer rijksfinanciering ontvangen (conform het advies van de Raad voor Cultuur van 3 juli 2024, besluitvorming door de Tweede Kamer in september 2024). Het betreft BRUT (als onderdeel van De Nieuwe Oost), Events dEVENTer, Kunstenlab en Theaterschip. Om voor rijksfinanciering in aanmerking te komen is cofinanciering van de gemeente Deventer noodzakelijk. In de Uitvoeringsagenda 2025-2028 worden de subsidies op instellingniveau opgenomen.

Gedurende de cultuurperiode 2025-2028 zal de gemeente Deventer binnen de kaders van het huidige cultuurbestel inzetten op de samenwerking met de provincie Overijssel, de samenwerking binnen de Stedendriehoek en vanuit deze samenwerking komen tot afstemming met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. We

onderschrijven het belang van een nieuw cultuurbestel en zien kansen voor onze culturele instellingen en makers om beter in positie te komen.

Voor de inwoners van onze gemeente en regio zou het nieuwe cultuurbestel moeten leiden tot bredere en betere toegang en een passend aanbod.

Cultuurregio de Stedendriehoek en Landsdeel Oost

In de aanloop naar de cultuurperiode 2021-2024 zijn 15 cultuurregio's gevormd, elk met specifieke ambities voor hun eigen regio. Deventer vormt samen met Apeldoorn, Zutphen en vijf omliggende kleinere gemeenten de Stedendriehoek. Binnen de Stedendriehoek werken we samen op thema's die onze grenzen overstijgen en om een gecoördineerde aanpak vragen. Voor de periode 2025-2028 werken we samen op de thema's Festivals en evenementen, Talentontwikkeling en Buiten als podium en inspiratiebron. De cultuurregio's, VNG, IPO (Interprovinciaal Overleg) en het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap stemmen regelmatig (beleids)ontwikkelingen met elkaar af.

Binnen de provincie Overijssel zijn drie cultuurregio's actief. Naast de Stedendriehoek zijn dit de cultuurregio's Twente en Zwolle. De provincie Overijssel kiest in haar cultuurbeleid een benadering waarbij op grote thema's wordt samengewerkt met de cultuurregio's.

Deventer participeert ook in Landsdeel Oost, een samenwerking tussen de provincies Gelderland en Overijssel en de cultuurregio's uit beide provincies. De inzet vanuit Landsdeel Oost is om gezamenlijk te komen tot afstemming en samenwerking binnen het landsdeel en onze lobby richting het rijk.

Voor de inwoners van onze gemeente en regio zou het nieuwe cultuurbestel moeten leiden tot bredere en betere toegang en een passend aanbod.

Doorontwikkeling Erfgoedwet en implementatie omgevingswet

Ook het erfgoedbestel is in beweging. Hier is de eerste evaluatie van de Erfgoedwet net achter de rug en wordt gewerkt aan de invulling en implementatie van de verbeterpunten. De grootste uitdaging ligt voor het erfgoedbestel in de implementatie van de op 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet, maar dit valt grotendeels buiten de scope van de cultuurvisie. Een goed overzicht van de knelpunten geven bijvoorbeeld de meerjarenbrief en evaluatie van de Erfgoedwet (**meerjarenbrief- beleidsdoorlichting erfgoed rijk** en **beleidsreactie erfgoed**). Er zijn grote uitdagingen voor de gemeentelijke erfgoedzorg door ruimtelijke druk, nieuwe taken en actuele ontwikkelingen. Gesteld wordt dat de kwaliteit en capaciteit bij gemeenten

essentieel is voor de erfgoedzorg, de uitvoering van (wettelijke) taken en kwaliteitszorg in de (commerciële) markt. De evaluatie van het archeologiebeleid vraagt daarnaast aandacht voor het sluiten van de beleidscyclus. Hiervoor is het nodig de resultaten van archeologisch onderzoek in het ruimtelijk domein op hoger niveau samen te brengen en analyseren om zo zinvolle vragen te blijven stellen en door de juiste keuzes zinvol onderzoek te blijven doen.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap vertaalt ambities en geconstateerde druk op het erfgoedveld in concrete acties en programma's zoals het programma Erfgoed en overheid, waarin het rijk met gemeenten en provincies eind 2024 zoekt naar concrete maatwerkoplossingen en ondersteuning voor gemeenten. Samen beantwoorden de overheden de vraag hoe een passende invulling van de gemeentelijke (regie)rol er in de toekomst uit zou moeten zien.

Met de komst van de Omgevingswet is het gewenst om naast het beschermen van erfgoed meer in te zetten op het delen van kennis als bouwsteen voor participatie om zo de samenleving tijdig te voorzien van de juiste kennis bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vaststelling van het Verdrag van Faro zet in op participatie van inwoners binnen het erfgoedbeleid, hetgeen kansen biedt om gebruik te maken van kennis van bijvoorbeeld erfgoedpartijen maar ook de uitdaging om te komen tot echt brede vertegenwoordiging van het veld bij de afwegingen en besluiten.

Kunstfietsroute 2022
Fotograaf: Viorica Cernica

Deventer is een makerstad

weer een lege zin die kul vermoedt
elke stad wil zich promoten
glimmend van gebakken lucht

een maker die zich maker noemt
bouwt kaas of straten of horloges
maar wij zijn schrijvers dichters muzikanten
schilders fotografen beeldhouwers
acteurs ontwerpers meer maar

stel je voor
mijn naam is martin
ik ben stadsmaker
praatjesmaker

kunst maakt geen plaatjes voor goede sier
in brochures vol holle frasen
een contradictie in terminis
een bijzaak die niets mag kosten maar wel casht

zie het havenkwartier
eens vol kunsten
vrij en rauw alom geliefd
ontmoetingsplek voor velen
maar ongeregeld
dus niets waard

de grond werd goud
de kunst verdreven
en marketing loog
k a r a k t e r w i j k

maar ook de kunsten huilen bitter
alles wordt ons afgepakt

kom sta op
en bundel krachten
wees zelfstandig
doe het met
ballen firma's overheden
en bestuur

wees trots niet bang
voor onderbuik en raaskaltoeter
investeer in kunst en stad
opdat zij beiden profiteren

en al maakt dat nog geen makerstad
het maakt een stad met makers
een stad die zelfverzekerd en rechtop
haar rijkdom toont

van ooit en straks

martin knaapen
deventer dichter

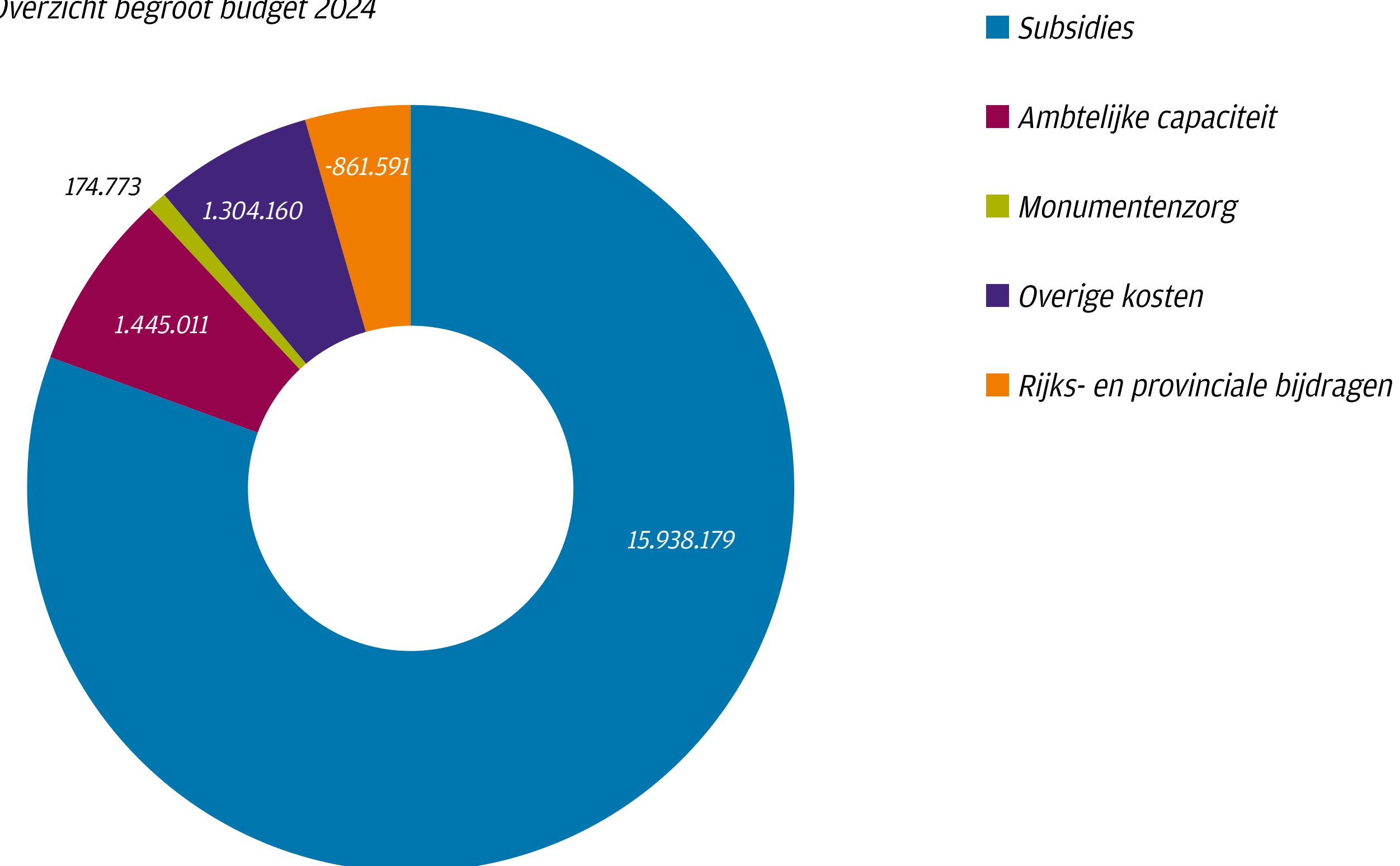
Hanze Experience
Fotograaf: Bart Ros

Financieel kader

Het beschikbare budget voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed is in totaal € 31.064.446 (peiljaar 2024). Dit budget is grofweg onder te verdelen in subsidies, cultureel vastgoed en overige begrotingsposten. Het grootste deel van het budget wordt ingezet voor het verlenen van subsidies, hetzij als budget- of meerjarige subsidie aan een culturele instelling óf voor een culturele activiteit in de vorm van een programmasubsidie. De overige begrotingsposten betreffen monumentenzorg, ambtelijke capaciteit en overige kosten. Onder overige kosten vallen bijvoorbeeld de kosten van De Gulden Adelaar, de Stadstroubadour en Stadsdichter, maar ook kosten voor bijvoorbeeld kapitaallasten, inkomsten vanuit rijks- en provinciale bijdragen, participatie en communicatie.

Onderverdeling van totaalbudget programma Kunst, Cultuur en Erfgoed (in euro's).

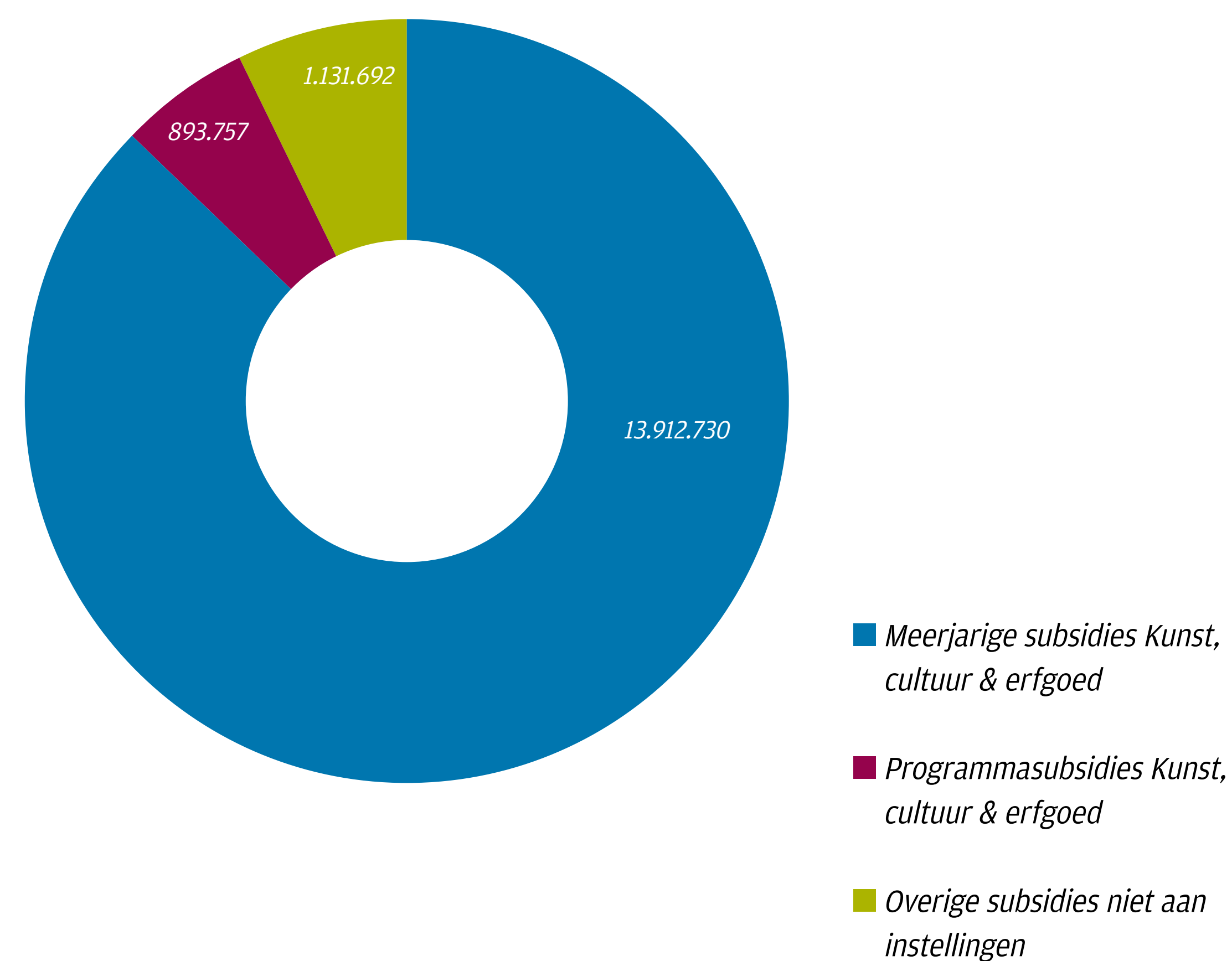
Overzicht begroot budget 2024

Subsidies

De gemeente Deventer kent binnen het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed twee systemen op basis waarvan de beschikbare middelen worden verdeeld. Subsidie aan instellingen wordt beschikbaar gesteld in de vorm van budgetsubsidies. Voor culturele activiteiten wordt subsidie beschikbaar gesteld door middel van een programmasubsidie.

Subsidies onderverdeling
begroot 2024

Subsidie aan culturele instellingen

Budgetsubsidies Kunst, cultuur en erfgoed worden toegekend binnen de programmaliijnen aan culturele instellingen voor de functie die zij binnen een programmaliijn vervullen. Deze instellingen ontvangen in 2025 subsidie op basis van de uitgangspunten zoals geformuleerd in de cultuurvisie 2021-2024. Vanaf 2026 ontvangen deze instellingen een meerjarige budgetsubsidie voor de periode 2026-2028. Met deze instellingen worden prestatieafspraken gemaakt op basis waarvan de subsidie kan worden toegekend. In afwachting van een nieuw landelijk cultuurbestel in 2029 onderzoeken we de komende jaren of onze huidige subsidiesystematiek nog binnen de nog vast te stellen landelijke kaders past die vanaf 2029 zullen ingaan.

De instellingen die binnen de programmalijnen meerjarige subsidie ontvangen zijn:

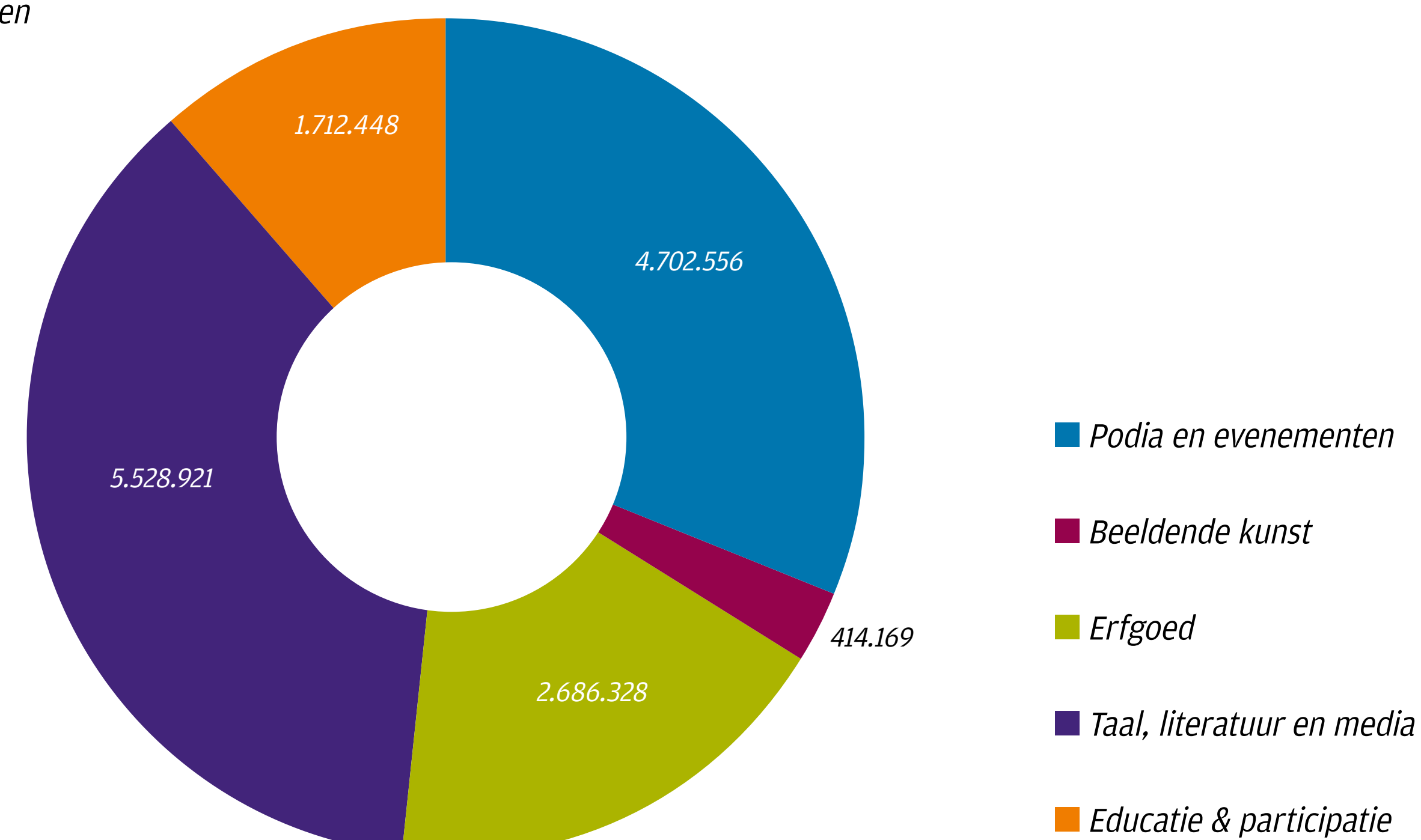
- Podia en evenementen: Deventer Schouwburg, MIMIK, Burgerweeshuis, Productiehuis De Nieuwe Oost/BRUT en Events dENTER
- Beeldende kunst: Kunstenlab, IJsselbiënnale en Kunst in de Openbare Ruimte
- Erfgoed: Collectie Overijssel, Deventer Verhaal, Athenaeumbibliotheek en Overijsselaacademie
- Taal literatuur en media: Bibliotheek en Salland 1
- Educatie en participatie: Kunstcircuit en Theaterschip-De Werf

Subsidie voor culturele activiteiten

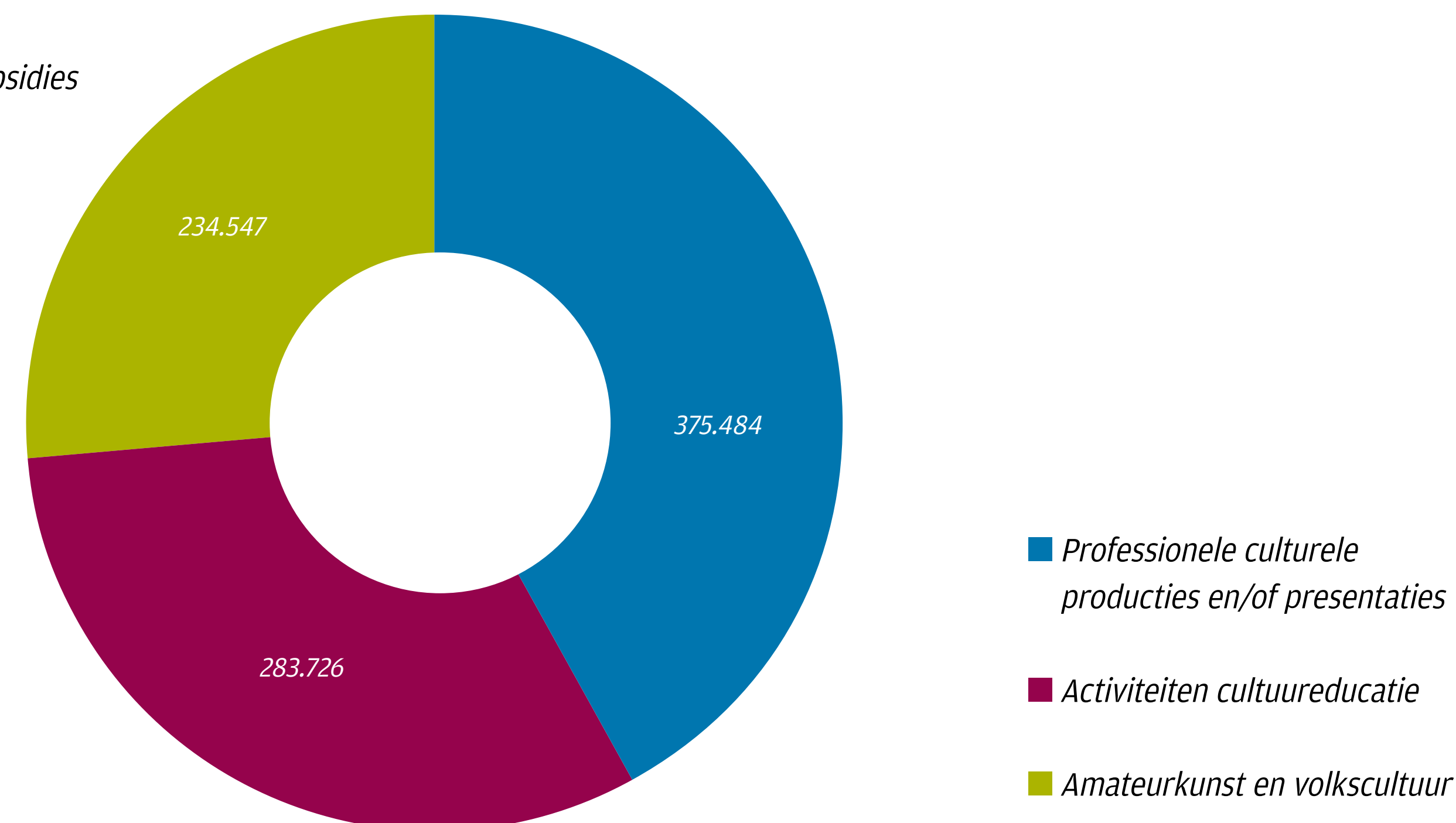
Vanaf 2021 bestaat de subsidieregeling Programmasubsidie Cultuur. Het doel van deze regeling is om (culturele) organisaties te ondersteunen bij de realisatie van culturele en creatieve activiteiten met aantoonbare toegevoegde waarde voor de gemeente Deventer, haar bewoners en bezoekers. De subsidieaanvragen binnen deze regeling worden beoordeeld door de Adviesraad Cultuur op basis van artistiek-inhoudelijke kwaliteit, zakelijke kwaliteit en de betekenis van de activiteit voor de gemeente Deventer. De Programmasubsidie Cultuur is onderverdeeld in regelingen voor:

- Professionele culturele producties en/of presentaties;
- Activiteiten cultuureducatie;
- Culturele projecten met aantoonbare betekenis voor de economie van de gemeente Deventer;
- Amateurkunst en volkscultuur

Programmalijnen begroot 2024

Overzicht Programmasubsidies begroot 2024

Overige subsidies, niet aan instellingen

Binnen de begroting is er nog een aantal posten van waaruit wel subsidie wordt verstrekt, maar die niet vallen onder de budgetsubsidies of de regeling Programmasubsidie Cultuur. Dit zijn o.a. subsidies voor beeldende kunst, boeken over de geschiedenis van Deventer en de regeling Impuls Jongerencultuur (geld vanuit het rijk dat we doorzetten middels deze regeling).

Cultureel Vastgoed

Cultureel vastgoed is een hoge kostenpost binnen de cultuurbegroting. Dat is niet vreemd omdat we voor de verschillende functies ruimten nodig hebben die aan specifieke eisen moeten voldoen op het gebied van geluid, licht, klimaat en sfeer. Uitgangspunt bij gemeentelijk vastgoed is dat de financiering van cultureel vastgoed via de cultuurbegroting loopt en dat de kosten van een pand worden doorberekend aan de hurende instelling. Vervolgens wordt in de meeste gevallen bij de bepaling van het subsidiebedrag rekening gehouden met deze huisvestingslasten.

Financieel perspectief

Het huidige perspectief van de gemeentelijke financiën voor de periode 2025-2028 is zorgwekkend. De rijksoverheid verandert de financieringssysteem aan gemeenten per 2026 waardoor de inkomsten voor gemeenten vanuit bijdragen van het rijk sterk afnemen. Vooralsnog wordt daarom voor deze cultuurvisie uitgegaan dat een stijging van het budget voor het programma Kunst, cultuur en erfgoed helaas niet mogelijk is. Binnen de huidige begroting van het programma is geen ‘onbestede’ ruimte die ingezet kan worden voor nieuwe ambities.

Onder de culturele instellingen die in de periode 2021-2024 een meerjarige subsidie ontvangen - en daarmee tot de basis behoren van het culturele aanbod in de gemeente Deventer - is geen instelling waarvan de functie als overbodig wordt gezien. Dat betekent concreet dat we ervoor kiezen om de huidige verdeling te blijven hanteren voor de periode

2025-2028. Instellingen mogen er vooralsnog van uitgaan dat de subsidie jaarlijks wordt geïndexeerd. Er is geen ruimte voor structurele verhoging van de subsidie. Ten gevolge van de kostenstijgingen veroorzaakt door bijvoorbeeld de Fair Practice en daarmee Fair Pay regelingen betekent dit dat een aantal instellingen in hun ambitie zal moeten teruggaan om een sluitende exploitatie te kunnen realiseren. Welke instellingen dit concreet betreft en welke consequenties dit heeft voor het ambitieniveau wordt opgenomen in de Uitvoeringsagenda 2025-2028.

Bij gelijkblijvend budget voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed is het niet mogelijk om het aantal instellingen dat een budgetsubsidie ontvangt uit te breiden. Dat betekent dat instellingen zoals bijvoorbeeld EICAS voor hun reguliere instellingskosten geen financiering van de gemeente Deventer kunnen ontvangen. De waardering voor dit particuliere initiatief is groot. In Deventer ontbreekt een kunstmuseum waardoor EICAS een leemte opvult in het culturaanbod. Met een enorme inzet van een groot aantal zeer kundige vrijwilligers is het gelukt om een inspirerend museum te exploiteren met aansprekende tentoonstellingen. De acceptatie als museum voor de Museumkaart-regeling is lovenswaardig. De waardering is ook groot vanwege de bij start geformuleerde ambitie om als zelfstandige culturele instelling de ambities te willen realiseren. De incidentele financiële bijdragen van de gemeente Deventer in de afgelopen jaren zijn bedoeld als vliegwiel om de organisatie op weg te helpen. Een structurele subsidierelatie is niet eerder aan de orde geweest noch in het vooruitzicht gesteld. Het past niet binnen de huidige financiële kaders van de cultuurbegroting en sluit niet aan bij de focus die is aangebracht in de Cultuurvisie ‘Cultuur voor en door iedereen.’

Voor een aantal ambities in deze Cultuurvisie geldt dat de mate waarin deze gerealiseerd kunnen worden beperkt is bij gelijkblijvend budget. Dit betreft heel specifiek de ambities ten aanzien van ateliers en werkruimten voor makers. Het is niet mogelijk om een substantieel aantal ateliers en werkruimten beschikbaar te maken zonder financiële middelen. Ook de ambities ten aanzien van erfgoededucatie vragen een investering waarvoor de financiële middelen binnen het programma ontbreken. Indien een positiever financieel perspectief zich aandient, dan zullen eventuele extra middelen voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed ingezet worden voor de focusgebieden die in deze cultuurvisie staan omschreven in de pijlers.

Participatie

Verslag bijeenkomst
Cultuurvisie, 25 april 2024,
gemeente Deventer

Weerlicht
Fotograaf: Viorica Cernica

Welkom + intro

De middagvoorzitter Anja Wormeester heet de deelnemers welkom namens de gemeente Deventer. Er is een goede opkomst van ruim 50 deelnemers. Anja schetst de aanleiding van deze bijeenkomst: de gemeente werkt aan een nieuwe cultuurvisie. We gaan vanmiddag samen met culturele instellingen, makers en kunstenaars uit Deventer in gesprek. Er zijn ook raadsleden aanwezig. Maar waar gaat de cultuurvisie nou over? Daarover gaat Anja in gesprek met Ilse Duursma, wethouder cultuur.

In gesprek met Ilse Duursma

In de uitnodiging stond: Met een frisse kijk op cultuur, zorgen we dat Deventer klaar is voor toekomst.

Wat was de aanleiding voor de nieuwe visie?

Allereerst wil Ilse benadrukken dat ze heel blij is met deze goede opkomst. De huidige cultuurvisie loopt tot 2024. De cultuurvisie moet daarom geactualiseerd worden en het is fijn dat de deelnemers hierover willen meedenken. Het cultureel perspectief kan nu verder geladen worden. De actualisatie sluit ook aan op provinciale en landelijke ontwikkelingen. Veel instellingen zijn afhankelijk van deze geldstromen. We volgen daarom ook deze beleidscyclus.

Ik begrijp dat de gemeente niet bij nul begint; er zijn al veel gesprekken gevoerd. Er is geen blanco canvas.

Wat is de basis voor de nieuwe cultuurvisie?

We hebben inderdaad veel gesprekken gevoerd met culturele partijen en partijen buiten de sector met de vraag: wat willen we in Deventer? Wat voor stad willen we zijn? Met wat we hebben opgehaald en nu ophalen, willen we meer richting geven en de visie actualiseren. Het bestuursakkoord is daarvoor de basis. We hebben met de raad afgesproken dat we het evenementenbeleid en atelierbeleid actualiseren. We willen makers een plek geven, maar wat is daarvoor nodig en voor welke makers. We vinden jongeren heel belangrijk, maar we willen ook andere doelgroepen niet vergeten.

In de uitnodiging staat ook “we gaan graag met je in gesprek om te reflecteren op een aantal thema's”.

Wil je ons meenemen in de thema's?

Ilse vertelt over de 3 pijlers of thema's van de cultuurvisie:

Cultuur voor en door iedereen. Een heleboel mensen zijn zich er niet van bewust dat ze met cultuur bezig zijn of te maken hebben, bijvoorbeeld als ze muziek luisteren of naar een festival gaan. We willen ook dat de mensen in wijken en dorpen kunnen kennismaken met cultuur en dat willen we in de toekomst nog meer. Deventer Op Stelten is ook de wijk in gegaan. Ilse was geraakt door een bezoeker die niet de stad in gaat voor Deventer Op Stelten en er in zijn eigen wijk van kon genieten.

Geworteld in stad en land. We hebben een prachtige monumentale stad en de IJssel die door ons mooie landschap stroomt. Ook in de dorpen wordt veel gedaan met cultuur en dat vinden we belangrijk (bijv. kermissen, paasvuren). Voor en door iedereen, betekent ook in de dorpen. We kennen de 3 grote evenementen: Dickens, Deventer Op Stelten en Deventer Boekenstad. Maar ook de IJsselbiënnale is een belangrijk evenement waarmee we de IJssel en het landschap in en rond Deventer in de etalage zetten.

Een evenwichtig ecosysteem. Met podiumkunsten willen we op een goede manier zorgen dat het toegankelijk is en voor en door iedereen. Ook voor de amateurkunst en talentontwikkeling die een plek krijgen op de plek van de huidige schouwburg. De cultuurwereld is een kwetsbare wereld. Als gevolg van corona moesten de instellingen opnieuw opgebouwd worden. Creativiteit is belangrijk en nodig, maar hoe zorgen we voor een evenwichtig ecoysteem.

Mentimeter

Vervolgens worden aan de genodigden een aantal vragen gesteld aan de hand van de mentimeter. Er is veel opgehaald. Hieronder enkele steekwoorden...

Vraag 1

Vanuit welke organisatie of achtergrond ben je hier?

Er is veel diversiteit aan organisaties, makers en kunstenaars, en er zijn veel raadsleden aanwezig. Er zijn meer organisaties dan we hadden verwacht.

Vraag 2

Wat verwacht jij van vanmiddag?

Dat we echt kunnen meedenken met kunst en cultuur in Deventer en dat er wat mee gebeurt. Ruimhartig beleid, visie, breed beeld van wat er speelt en wat er gevraagd wordt, samenwerking. Zicht op wat de gemeente echt wil. Helder over gemeentelijke inzet, kwaliteit, brede budgetten. Gedeeld toekomstbeeld. Verbinding.

Vraag 3

Wat breng jij mee/in vandaag?

Vragen, eigenzinnigheid, ervaring, meningen en gedachten, helder inzicht, ervaring en passie, bereidheid tot samenwerking, kennis, kritisch luisteren, broedplekken, ruimte voor makers, luisteren, ervaring, nieuwsgierigheid, een kijkje voorbij de stadsgrens, museale functie, kennis over kunsteducatie en een groot netwerk, geschiedenis zichtbaar maken.

Programma + toelichting op groepssessies

Anja geeft een korte toelichting op het programma. De hoofdmoot van vanmiddag is het gesprek aan de hand van de thema's. De thema's zijn gelijk aan de 3 pijlers voor de nieuwe cultuurvisie die door Ilse zijn toegelicht.

Gesprekken in groepen

In de deelsessies zijn 3 vragen gesteld aan de deelnemers aan de hand van de 3 thema's:

1. Voor en door iedereen: cultuur en erfgoed in relatie tot educatie, bibliotheek van de toekomst, podiumkunsten onder één dak
2. Geworteld in stad en land: evenementen, cultureel erfgoed in de fysieke omgeving, kunst in de (openbare) ruimte
3. Een evenwichtig ecosysteem: ruimte voor maken en makers- atelierbeleid, lange keten talentontwikkeling educatie participatie, erfgoed toegankelijk en beleefbaar

Vragen aan de deelnemers

1. Benoem een voorbeeld (bij thema) uit je eigen praktijk en stel je aan de hand daarvan voor.
2. Herken je de ambitie? Wat is er goed aan en wat zijn verbeterpunten?
3. Wat kun je zelf bijdragen om deze ontwikkeling mogelijk te maken en wie heb je daar nog meer bij nodig?

Plenaire terugkoppeling & in gesprek

Na een uur samen in gesprek geven de gespreksleiders een toelichting op de opbrengst per groep op basis van de vragen: voorbeelden, herkenbaarheid van de ambitie, wat goed gaat en wat beter kan.

Thema Kunst, cultuur en erfgoed 'Voor en door iedereen'

Groep 1:

- Tips: meer focus, sommige doelgroepen missen we (jongeren, mensen in kwetsbare wijken, nieuwkomers), verbinding met sociale domein, verduurzaming mag meer op ingezet worden.
- Vraag is wel bij de verbinding met het sociaal domein; moet dat allemaal met cultuurgeld bekostigd worden?
- Er gaat veel goed, maar we moeten zeker niet achteroverleunen.
- Wat nu nog mist: laten zien voor welke uitdagingen we staan, dan weet je waar je naartoe wil en geef dan antwoord daarop. Verwacht meer een keuze zien.

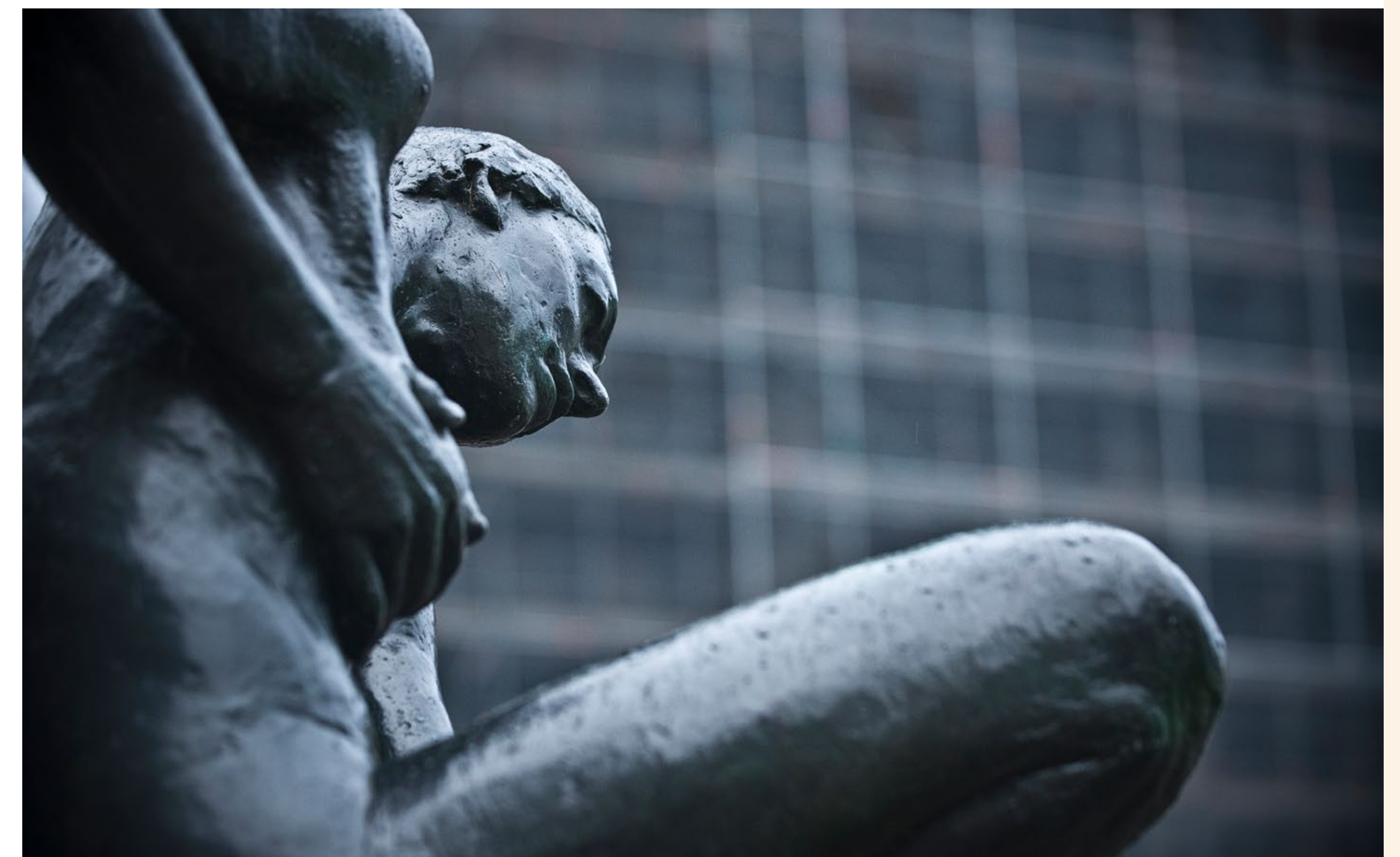
Groep 2:

- Educatie en participatie: aandacht voor erfgoed online. Online kunnen we onze erfgoedcollectie beter en meer ontsluiten. Juist ook aan mensen thuis en voor het onderwijs.
- Aandacht voor verschillende geluiden en perspectieven, mensen zijn verschillend en komen uit verschillende groepen. Daar moet je je bewust van zijn als je ze wil bedienen.
- Podiumkunsten onder één dak: kijk naar de samenleving. Bestaat niet uit 1 groep en niet op 1 plek. De charme van Deventer is dat het aanbod verspreid is door stad en dorpen.
- Verhuur van atelierruimtes op de Keizerstraat heeft meer toelichting nodig over welke gedachte erachter zit. Neem ons daarin mee. Nu te algemeen.
- Cultuur en gezondheid: mentale gezondheid van de jeugd, daar moeten we wat aan doen. Cultuur kan voor deze groep iets bieden: buurthuizen, cultuur in dorpen. Manier van helpen of ondersteunen kan heel simpel en klein. Waak voor 'institutionaliseren'.
- Bibliotheek verschuift steeds meer naar maatschappelijk werk. Gemeente, wees open en transparant waar welke middelen heen gaan en met welk doel. De bieb is een plek voor ontmoeting, jong en oud.
- Jongeren moeten perspectief hebben en uitgenodigd worden. Zij dragen ook bij!

Thema Kunst, cultuur en erfgoed 'Geworteld in stad en land'

Groep 3:

- Er mag een tandje bij in de ambitie. Gebruik creativiteit en vernieuwingskracht uit het veld.
- Nu inzet op grote evenementen. Hoe geef je ruimte aan nieuwe evenementen en doelgroepen?
- Gaat het bij evenementen over economie of cultuur?
- Maak van Deventer elke dag een evenementenstad en maak gebruik van de faciliteiten die we hebben. Maak integrale keuzes en maak een stad met diverse plekken.
- Voorkom dat de stad een platte pannenkoek wordt met alleen maar woningbouw.
- Zorg dat de visie concreet is. Ik hoorde van veel mensen dat het nog te abstract was.
- Neem mensen vooral mee in de planning om de verwachtingen te managen.
- Laat weten wanneer er nog meedenk/inspraak momenten zijn.

Thema Kunst, cultuur en erfgoed 'Een evenwichtig ecosysteem'

Groep 4:

- We herkennen ons in gebrek aan ruimte voor makers, veel focus op woningbouw,
- Top: kruisbestuiving, zodat mensen elkaar kunnen vinden.
- Te weinig tentoonstellingsruimte (in bijvoorbeeld De Waag of de Bergkerk) voor de tentoonstellingsplannen die er zijn.
- Talentontwikkeling is voor iedereen belangrijk, draagt bij aan jouw vorming als mens, niet alleen als kunstenaar.
- Behoefte aan 1 plek waar we op langere termijn kunnen blijven: een echte broedplaats.
- Investeer in kunstenaars, zij brengen ook iets op. Zij maken de stad aantrekkelijk.
- Besteed ook aandacht aan amateurkunstenaars: belangrijk in de keten van talent.
- Gemeente moet projecten goed op elkaar aansluiten zodat we efficiënter kunnen werken.

Groep 5:

- Goede voorbeelden zijn gedeeld: Stroom en Burnside, Platform Samen Vrij, Beursvloer Deventer zijn goede voorbeelden, maar niet iedereen is hiermee bekend.
- Het stuk is nog wel abstract: maak het concreet. Hang er een visie boven en duid die.
- Ecosysteem is heel belangrijk en is een overkoepelend thema. Hang deze boven alle thema's, leg het uit en hang er waarde aan. Niet alleen voor deze onderdelen.
- Laten we het breder trekken en samenwerking zoeken met andere domeinen. Cultuur hoeft niet alles te betalen, kan ook vanuit andere domeinen/ programma's.
- Ruimte voor maken-makers: belangrijke ambitie, zoektocht naar ruimte wordt erkend. En als er ruimte is, zijn de omstandigheden regelmatig beperkend (tijdelijk of niet vindbaar, beperkte tijden qua openstelling). Ook ruimte in het hoofd nodig. Onbekend maakt onbemind.
- Ketenbenadering: iedereen was het ermee eens dat we een leven lang leren.
- Het woord jongeren wordt veel gebruikt. Is dat nou onze doelgroep? Daar was discussie over. We moeten geen groepen uitsluiten. Maar een deel van de groep benadrukt ook dat er focus nodig is, anders gebeurt er van alles een klein beetje.
- Erfgoed is belangrijk: meer dan wat we in onze kelders hebben. Aandacht voor landschap en de dorpen. Kelderfest als mooi voorbeeld om erfgoed ook zichtbaar te maken. Laten we niet alleen kijken naar wat we hebben, maar ook naar wat we nieuw kunnen ontwikkelen.

Slotvraag + afsluiting

De slotvraag is of we nog iets vergeten zijn vanmiddag. Dit kunnen de deelnemers op een wild card kwijt. De gemeente neemt de opbrengst van de dag mee in de uitwerking van de nieuwe cultuurvisie.

Ilse vond het mooi om te zien hoe mensen met elkaar in gesprek zijn gegaan. De vraag: “Ga je alle geeltjes lezen?” beantwoordt Ilse met dat ze misschien niet alles leest, maar het wordt wel verzameld en verwerkt. Er komt een verslag en het landt ook in de cultuurvisie. Niet alles wordt overgenomen en niet iedereen zal blij zijn met de uitkomst, maar we zullen goed beargumenteren wat we wel of niet doen. Soms zit het ook in de uitvoering of is het een brug te ver.

“We gaan de slag maken en komen nogmaals met jullie bij elkaar om te laten zien wat we met de input gedaan hebben. Dat gebeurt voor de zomer.”

De vraag is gesteld of er ook een mogelijkheid is om op een concept te reageren. Het antwoord van Ilse is dat we erover zullen nadenken en kijken hoe we dat gaan organiseren. Het concept gaat voor de zomer naar het college en na de zomer wordt dit zo snel mogelijk in de raad besproken.

“Hoe zorgt de gemeente hoe ondernemers en publiek worden betrokken?”

Ilse en de collega's cultuur hebben veel gesprekken gevoerd, ook met ondernemers en publiek. De opbrengst van afgelopen jaar wordt meegenomen. Deze bijeenkomst is in feite de afsluitende participatieronde.

“Is er een evaluatie geweest?”

Er is een evaluatie geweest en de Rekenkamer heeft onderzoek gedaan en hier met de raad over gesproken.

Ilse en Anja bedanken de aanwezigen en de middag wordt afgesloten met een wrap up van de middag door de spoken word performer Tiemen Hageman (zie de literaire notulen).

Tijdens de borrel wordt nog volop nagepraat, en de nabranders belanden op wildcards aan de muur.

“
Tijdens de borrel wordt nog volop nagepraat, en de nabranders belanden op wildcards aan de muur.
”

Literaire notulen van Tieman Hageman

I.

je bent 14 en je leert de stad kennen via google maps
je hebt nog geen internet dus je zet van tevoren thuis pinnetjes op de kaart en fietst dan naar je bestemming
wijk voor wijk
straat voor straat

van schoolgebouw naar schouwburg
van jongerencentrum naar
concertzaal

het eerste geld wat je verdient met je
krantenwijk en later bij de albert heijn
geef je uit aan
dichtbundels
concertkaartjes
lp's voor op de platenspeler
die je van je ouders voor je verjaardag hebt gekregen

je wil dj worden omdat je broer dat is
en filmmaker omdat je net inception hebt gezien

je gaat op breakdance omdat dat volgens je ouders de enige
kunstvorm is die ook als sport kwalificeert

je maakt vrienden die alles willen en alles kunnen
rappers, skaters, dichters en gitaristen
dansers, graffiti-artiesten en multi-instrumentalisten

je bent een onbeschreven blad dat meewaait met de
wind een kind eigenlijk nog
voor wie een wereld opengaat

II.

je bent 18 en je leert de stad kennen op een andere
manier je gaat op pad met vrienden
gaat de kroeg in, drinkt bier
je probeert tevergeefs binnen te komen bij een feest voor 21+
gaat met je vrienden naar de bathmense kermis
blijft nachten hangen aan de ijssel
ziet de zon opkomen en je bent je nauwelijks bewust
van hoe zorgeloos je leven dan nog is

je feest, je leert, je doet examen, je flirt, je sport, je slaapt een gat in de
dag in wezen doe je alles wat van een 18-jarige wordt verwacht
maar je doet nog zo veel meer

je maakt een korte film die wordt vertoond in filmhuis de
keizer treedt op in burgerweeshuis en bouwkunde
gaat naar workshops en geeft ook zelf af en toe
les je betreft al je vrienden in projecten
maakt muziek ondanks het ontbreken van

talent en je bent overal te vinden

filmhuis, bioscoop, concert, deventer stadsfestival, expositie in de bergkerk, performance
in de lebuinus, open podium in het burgercafé, kelderfest, cabaret, boekpresentatie,
jamsessies op het vogeleiland, dickens, deventer op stelten...

...en al die andere dingen die ergens in je geheugen worden gegraveerd

III.

je bent 23 en woont niet meer in de stad
als je terugkomt zie je dat er veel
verandert

bouwkunde en filmhuis de keizer samen in een schitterend gebouw
ontwikkelingen in het havenkwartier
het burgerweeshuis dat verhuist
poëziefestival het tuinfeest bestaat niet
meer verschuivingen in het culturele veld

en nu sta je hier
om je heen tientallen culturele
gezichten organisaties die je heel goed
kent
of waar je nog nooit van hebt
gehoord de tandwielen van de c
ulturele klok zonder jullie staat de
tijd stil

tien jaar lang luisterden jullie naar
mij direct of indirect gaven jullie
mij
een podium, een atelier, feedback, inspiratie, een leeg canvas en kwasten
jullie waren de inkt in mijn pen
vandaag leerde ik jullie kennen
wat jullie drijft, wat jullie doen, wie jullie
zijn waar jullie naar verlangen
wat jullie missen

wat jullie zien door jullie culturele
bril is een versplinterd landschap
te weinig ruimte om als kunstenaar een ander te
ontmoeten koffie te drinken, te praten, hoe doe jij dat,
wat doe ik
het lukt niet om door dezelfde lens te
kijken met twee kwasten op hetzelfde
doek
in gelijke ritmes te
bewegen te spreken uit
dezelfde mond

er is te weinig ruimte
of er is ruimte op de verkeerde plek, verkeerde
tijd er is te weinig ruimte in het hoofd
te weinig ruimte voor ontwikkeling van
identiteit als alles onder één dak moet
verwatering van
disciplines te weinig
oefenruimtes
te weinig ateliers
te weinig ruimte om ten toon te stellen
waar ons leven van dag tot dag om
draait

er is te weinig tijd
te weinig tijd op scholen, te weinig tijd voor cultuuronderwijs

is de toekomst cultuur-proof?
wie zijn de stemmen van de nieuwe
generatie? in wat voor stad groeien zij op?

er is te weinig
geld te weinig
subsidies
als het puntje bij paaltje komt is ook cultuur een
economie kunstenaars zijn geld waard
ieder festival een investering in de stad
musea zijn ons collectief geheugen
de kluizen van ons cultureel kapitaal
er is te weinig geld om alles tegelijkertijd en naast
elkaar te laten bestaan

er zijn te veel ideeën
jullie zitten er vol
mee
knal- en ondernemingsdrang
schrijf die ideeën op, gemeente, werk ze
uit in heldere taal en graag concreet
maar geef ons
vrijheid jullie zijn
veeleisend maar
terecht

er is te weinig
ruimte te weinig tijd
te weinig geld
maar we gaan
door

want de diesel in de motor
of de stroom in onze elektrische
fiets dat zijn die ideeën

schrijf ze op, gemeente, koester ze

IV.

straks ben je 28, naar wat voor stad keer je dan terug?
herken je nog de plekken waar je bent opgegroeid?
plaats je dan nog pinnetjes op de kaart?

zie je dan een jongen van 18 zich
voorzichtig stap voor stap
bewegen in het culturele veld
een jongen die nog overal voor open staat

zie je dan een jongen op zijn fiets
14 jaar, een kind eigenlijk nog, maar
toch een kind voor wie een wereld
opengaat

Participatie

Overzicht van afgenomen
interviews met het culturele veld

Athenaeumbibliotheek
Bibliotheek Deventer
BRUT
Burgerweeshuis
Collectie Overijssel
Dev&ter Jong
Deventer Schouwburg

Deventer Verhaal
Events dEVENTer
IJsselbiënnale
Kunstcircuit
Kunstenlab
MIMIK
Theaterschip

Colofon

Samenstelling

Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed

Vormgeving en ontwerp

Bestwerk

Uitgever

Gemeente Deventer

Datum

September 2024

14 0570
info@deventer.nl
www.deventer.nl

